

GRUPA TORPOL S.A.
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK ZAKOŃCZONY DNIA 31 GRUDNIA 2016 ROKU
WRAZ Z OPINIĄ NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA

Poznań, 22 marca 2017 roku

Spis treści

Spis treści	1
Skonsolidowany rachunek zysków i strat.....	4
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	5
Skonsolidowany bilans	6
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	7
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym.....	8
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym.....	9
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające.....	10
1. Informacje ogólne	10
2. Skład Grupy	11
3. Skład Zarządu jednostki dominującej.....	12
4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	13
5. Akcjonariat jednostki dominującej	13
6. Stan posiadania akcji Jednostki dominującej przez osoby zarządzające i nadzorujące Jednostkę.....	13
7. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	14
7.1. Profesjonalny osąd.....	14
7.2. Niepewność szacunków.....	15
8. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	17
8.1. Oświadczenie o zgodności.....	17
8.2. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji sprawozdania finansowego.....	17
9. Nowe standardy rachunkowości	17
10. Zmiana szacunków wyceny kontraktów i zasad prezentacji.....	19
11. Istotne zasady rachunkowości.....	20
11.1. Zasady konsolidacji	20
11.2. Udział we wspólnym działaniu.....	20
11.3. Udział we wspólnym przedsięwzięciu.....	20
11.4. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej.....	21
11.5. Rzeczowe aktywa trwałe	21
11.6. Aktywa niematerialne.....	22
11.7. Koszty prac badawczych i rozwojowych.....	23
11.7.1. Wartość firmy.....	24
11.8. Leasing	24
11.9. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych	25
11.10. Koszty finansowania zewnętrznego	25
11.11. Aktywa finansowe	26
11.12. Utrata wartości aktywów finansowych.....	27
11.12.1. Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu.....	27
11.12.2. Aktywa finansowe wykazywane według kosztu	28
11.12.3. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	28
11.13. Zapasy	28
11.14. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności.....	28
11.15. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	29
11.16. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne	29
11.17. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	29
11.18. Rezerwy.....	30
11.19. Odprawy emerytalne.....	30

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączane na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

11.20. Przychody	31
11.20.1 Sprzedaż towarów i produktów	31
11.20.2 Umowy z tytułu długoterminowych kontraktów budowlanych	31
11.20.3 Odsetki	32
11.20.4 Dywidendy	32
11.20.5 Przychody z tytułu wynajmu	32
11.20.6 Dotacje rządowe	32
11.20.7 Przychody z tytułu usług serwisowych	32
11.21. Podatki	32
11.21.1 Podatek bieżący	32
11.21.2 Podatek odroczony	33
11.21.3 Podatek od towarów i usług	34
11.21.4 Ocena niepewności co do rozliczeń podatkowych	34
11.22. Zysk netto na akcję	34
11.23. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości	34
12. Segmenty operacyjne	35
12.1. Segmenty operacyjne	35
12.2. Informacje geograficzne	36
13. Przychody i koszty	37
13.1. Przychody ze sprzedaży usług – długoterminowe kontrakty budowlalne	37
13.2. Pozostałe przychody operacyjne	38
13.3. Pozostałe koszty operacyjne	38
13.4. Przychody finansowe	38
13.5. Koszty finansowe	38
13.6. Koszty według rodzajów	39
13.7. Koszty amortyzacji ujęte w rachunku zysków i strat	39
13.8. Koszty świadczeń pracowniczych	39
14. Podatek dochodowy	40
14.1. Obciążenie podatkowe	40
14.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej	40
14.3. Odroczony podatek dochodowy	41
15. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS	42
16. Rzeczowe aktywa trwałe	43
17. Zysk przypadający na jedną akcję	45
18. Aktualizacja wartości niefinansowych aktywów trwałych	45
19. Leasing	46
19.1. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego	46
19.2. Zobowiązania z tytułu umów leasingu operacyjnego	46
20. Aktywa niematerialne	47
21. Wartość firmy	48
22. Udział we wspólnych ustaleniach umownych	50
22.1. Wspólne działanie – NLF Torpol Astaldi Spółka cywilna	50
22.2. Udział we wspólnym przedsięwzięciu	50
22.3. Wspólne działanie – kontrakty realizowane w konsorcjach	51
23. Pozostałe aktywa	51
23.1. Rozliczenia międzyokresowe w aktywach	51
24. Aktywa trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	51
25. Świadczenia pracownicze	52
25.1. Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia	52
26. Zapasy	52

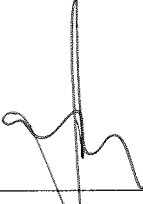
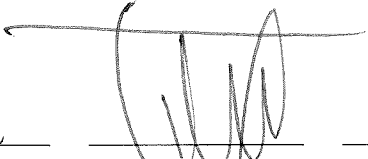

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

27. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	53
28. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	54
29. Przyczyny występowania różnic pomiędzy bilansowymi zmianami niektórych pozycji oraz zmianami wynikającymi ze sprawozdania z przepływów pieniężnych	55
30. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/ rezerwowe.....	56
30.1. Kapitał podstawowy	56
30.1.1 Wartość nominalna udziałów/akcji	56
30.1.2 Akcjonariusze o znaczącym udziale	57
30.2. Pozostałe kapitały rezerwowe i zapasowe	57
30.3. Dywidendy wypłacone. Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy	58
31. Informacja o emisji, wykupie i spłacie dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych.....	58
32. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	59
33. Rezerwy	63
33.1. Zmiany stanu rezerw	63
33.2. Inne rezerwy	63
34. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zobowiązania finansowe, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe	64
34.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zobowiązania finansowe oraz pozostałe zobowiązania	64
34.2. Rozliczenia międzyokresowe w pasywach.....	65
35. Zobowiązania warunkowe	66
35.1. Sprawy sądowe	67
35.2. Rozliczenia podatkowe	70
36. Informacje o podmiotach powiązanych	70
36.1. Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi	71
36.2. Pożyczka udzielona członkowi Zarządu.....	71
36.3. Wynagrodzenie kadry kierowniczej Grupy	71
36.3.1 Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy	71
37. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych.....	71
38. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym.....	72
38.1. Ryzyko stopy procentowej	72
38.2. Ryzyko walutowe	73
38.3. Ryzyko kredytowe.....	73
38.4. Ryzyko koncentracji.....	74
38.5. Ryzyko związane z płynnością.....	74
39. Instrumenty finansowe.....	75
39.1. Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych	75
39.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych	76
39.3. Ryzyko stopy procentowej	78
40. Zarządzanie kapitałem	78
41. Struktura zatrudnienia.....	79
42. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym	80

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	<i>Nota</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży usług	13.1	767 426	1 231 966
Przychody ze sprzedaży towarów i produktów		2 726	1 139
Przychody ze sprzedaży		770 152	1 233 105
Koszt własny sprzedaży	13.6	725 922	1 165 345
Zysk brutto ze sprzedaży		44 230	67 760
Koszty sprzedaży	13.6	961	3 650
Koszty ogólnego zarządu	13.6	25 886	20 994
Zysk ze sprzedaży		17 383	43 116
Pozostałe przychody operacyjne	13.2	1 186	1 220
Pozostałe koszty operacyjne	13.3	738	1 079
Zysk z działalności operacyjnej		17 831	43 257
Przychody finansowe	13.4	3 291	1 934
Koszty finansowe	13.5	6 547	5 123
Udział w zysku wspólnego przedsięwzięcia		14	9
Zysk brutto		14 589	40 077
Podatek dochodowy	14.1	4 498	8 123
Zysk netto za okres		10 091	31 954
Przypadający:			
Akcjonariuszom jednostki dominującej		10 331	31 954
Udziałom niekontrolującym		-240	
Zysk na jedną akcję (w złotych):			
- średnioważona liczba wyemitowanych akcji zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję w tysiącach sztuk		22 970	22 970
- podstawowy i rozwodniony z zysku za rok obrotowy przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej		0,45	1,39

				
Grzegorz Grabowski Prezes Zarządu	Krzysztof Miler Wiceprezes Zarządu	Michał Ulatowski Wiceprezes Zarządu	Tomasz Krupiński Wiceprezes Zarządu	Marta Izdebska Dyrektor Biura Rachunkowości

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

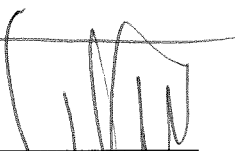
za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	<i>Nota</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015 (przekształcone)</i>
Zysk netto za okres		10 091	31 954
Inne całkowite dochody			
Składniki, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:		193	44
Zyski/Straty aktuarialne		238	54
Podatek dochodowy dotyczący składników, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach	14.1	-45	-10
Składniki, które mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:		687	-265
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej		687	-265
Inne całkowite dochody/(straty) netto		880	-221
CAŁKOWITY DOCHÓD ZA OKRES		10 971	31 733
Całkowity dochód przypadający:			
Akcjonariuszom jednostki dominującej		11 211	31 733
Udziały niekontrolujące		-240	0

Grzegorz Grabowski
Prezes Zarządu

Krzysztof Miler
Wiceprezes Zarządu

Michał Ulatowski
Wiceprezes Zarządu

Tomasz Krupiński
Wiceprezes Zarządu

Marta Izdebska
Dyrektor Biura
Rachunkowości

SKONSOLIDOWANY BILANS

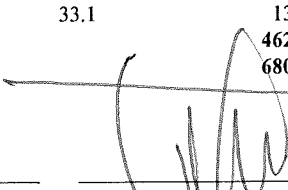
na dzień 31 grudnia 2016 roku

	Nota	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
AKTYWA			
Aktywa trwale		167 728	155 576
Rzeczowe aktywa trwale	16	106 725	94 112
Nieruchomości inwestycyjne		0	67
Wartość firmy	21	9 008	9 882
Aktywa niematerialne	20	852	1 157
Udziały we wspólnych przedsięwzięciach	22	1 315	1 307
Należności długoterminowe	27	26 945	21 908
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	14.3	22 237	26 732
Rozliczenia międzyokresowe	23.1	646	411
Aktywa obrotowe		513 129	520 342
Zapasy	26	18 537	20 588
Należności z tytułu dostaw i usług	27	221 508	112 721
Pozostałe należności finansowe	27	8 642	4 564
Należności z tytułu podatku dochodowego	27	14 032	2 030
Rozliczenie kontraktów budowlanych	27	31 195	31 967
Pozostałe należności niefinansowe	27	7 137	1 311
Rozliczenia międzyokresowe	23.1	4 973	4 302
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	28	207 105	342 859
Aktywa trwale zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	24	0	0
SUMA AKTYWÓW		680 857	675 918
KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA			
Kapitał własny ogółem		218 012	222 890
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		218 924	223 562
Kapitał podstawowy	30.1	4 594	4 594
Pozostałe kapitały rezerwowe	30.2	133 457	117 305
Kapitały zapasowe	30.2	58 918	58 918
Zyski zatrzymane		22 575	44 245
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej		-802	-1 489
Kapitał z aktualizacji wyceny (zyski/straty aktuarialne)		182	-11
Udziały niekontrolujące		-912	-672
Zobowiązania długoterminowe		93 875	90 989
Obligacje długoterminowe	34.1	40 000	40 000
Rezerwy	33.1	692	766
Pozostałe zobowiązania finansowe	34.1	53 183	50 223
Zobowiązania krótkoterminowe		368 970	362 039
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	34.1	232 627	172 109
Kredyty i pożyczki	32,34.1	38 984	9 547
Pozostałe zobowiązania finansowe	34.1	36 584	30 117
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	34.1	0	0
Rozliczenie kontraktów budowlanych i przychodów przyszłych okresów	34.1	30 513	97 119
Pozostałe zobowiązania niefinansowe	33.1	8 608	18 192
Rozliczenia międzyokresowe	34.2,34.1	8 025	11 433
Rezerwy	33.1	13 629	23 522
Zobowiązania razem		462 845	453 028
SUMA KAPITAŁU WŁASNEGO I ZOBOWIĄZAŃ		680 857	675 918

Grzegorz Grabowski
Prezes Zarządu

Krzysztof Miller
Wiceprezes Zarządu

Michał Ulatowski
Wiceprezes Zarządu

Tomasz Krupiński
Wiceprezes Zarządu

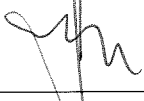
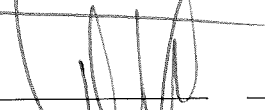

Marta Izdebska
Dyrektor Biura
Rachunkowości

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPIŹYWÓW PIENIĘŻNYCH

za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	<i>Nota</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk brutto		14 589	40 077
Korekty o pozycje:			
Amortyzacja	13.7	14 548	12 547
Zysk na działalności inwestycyjnej		-440	-380
Zmiana stanu należności	29	-122 448	239 137
Zmiana stanu zapasów	29	2 063	15 805
Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek	29	-69 504	-133 085
Przychody z tytułu odsetek		-2 846	-1 883
Koszty z tytułu odsetek		4 781	4 068
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	29	-4 273	-17 121
Zmiana stanu rezerw	29	-9 967	14 026
Podatek dochodowy zapłacony		-12 042	-11 864
Pozostałe	29	880	-893
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		-184 659	160 434
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych		1 755	750
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	29	-5 448	-11 856
Sprzedaż nieruchomości inwestycyjnych		55	0
Nabycie aktywów finansowych – nabycie jednostki zależnej		0	-868
Odsetki otrzymane		2 337	1 718
Pozostałe	29	-561	-2 131
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		-1 862	-12 387
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Splata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego		-11 070	-11 886
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów		50 406	43 226
Emisja dłużnych papierów wartościowych		0	40 000
Splata pożyczek/kredytów		-20 969	-72 130
Odsetki zapłacone		-4 257	-2 671
Pozostałe – leasing zwrotny		0	16 063
Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli		-15 849	-11 485
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		-1 739	1 117
Zwiększenie/(Zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		-188 260	149 164
Zmiana statusu rachunku bankowego opisanego w nocie 28		52 506	0
Środki pieniężne na początek okresu		342 859	193 695
Środki pieniężne na koniec okresu*		207 105	342 859

* W nocie 28 zaprezentowano jaka część z powyższych środków pieniężnych przeznaczona jest wyłącznie na realizację danych kontraktów budowlanych

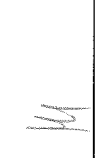
 _____ Grzegorz Grabowski Prezes Zarządu	 _____ Krzysztof Miler Wiceprezes Zarządu	 _____ Michał Ulatowski Wiceprezes Zarządu	 _____ Tomasz Krupński Wiceprezes Zarządu	 _____ Marta Izdebska Dyrektor Biura Rachunkowości
--	---	--	--	--

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Nota	Kapitał podstawowy	Rezerwy*	Kapitał zapasowy - Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał zapasowy - pozostały	Zyski zatrzymane / niepokryte straty	Różnica kursowa z przeliczenia jednostki zagranicznej	Kapitał z aktualizacji wyceny (zyski/straty aktualnie)	Różnica kursowa z przeliczenia jednostki dominującej	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem
Na dzień 1 stycznia 2016	30.1, 30.2	4 594	117 305	54 617	4 301	44 245	-1 489	-11	223 562	-672	222 890
- Zysk roku		0	0	0	0	10 331	0	0	10 331	-240	10 091
- Inne całkowite dochody netto		0	0	0	0	0	687	193	880	0	880
Całkowity dochód za okres		0	0	0	0	10 331	687	193	11 211	-240	10 971
Podział wyniku		0	16 152	0	0	-16 152	0	0	0	0	0
Dywidenda		0	0	0	0	-15 849	0	0	-15 849	0	-15 849
Na dzień 31 grudnia 2016	30.1, 30.2	4 594	133 457	54 617	4 301	22 575	-802	182	218 924	-912	218 012

*Pozycja składa się głównie z zysków z lat ubiegłych oraz niepodlegającego podziałowi kapitału z połączenia.

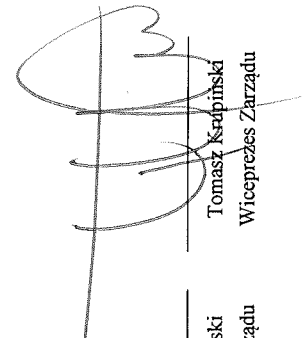

				
Grzegorz Grabowski Prezes Zarządu	Krzysztof Miller Wiceprezes Zarządu	Michał Ulatowski Wiceprezes Zarządu	Tomasz Krupski Wiceprezes Zarządu	Marta Izdebska Dyrektor Biura Rachunkowości

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

	Na dzień 1 stycznia 2015	30.1.2015	Nota	Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały rezerwowe*	Kapitał zapasowy - Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał zapasowy - pozostały	Zyski / straty zatrzymane / niepokryte straty	Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	Kapitał z aktualizacji wyceny	Razem kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem
Na dzień 1 stycznia 2015	4 594	103 787	54 617	4 301	37 292	-1 224	-55	203 312	0	203 312	0	203 312	
- Zysk roku	0	0	0	0	31 954	0	0	31 954	0	0	0	0	31 954
- Inne całkowite dochody netto	0	0	0	0	0	-265	44	-221	0	0	0	0	-221
Całkowity dochód za okres	0	0	0	0	31 954	-265	44	31 733	0	0	0	0	31 733
Zmiana w strukturze Grupy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-672	-672	-672
Podział wyniku	0	13 518	0	0	-13 518	0	0	0	0	0	0	0	0
Dywidenda	0	0	0	0	-11 483	0	0	-11 483	0	0	0	0	-11 483
Na dzień 31 grudnia 2015	4 594	117 305	54 617	4 301	44 245	-1 489	-11	223 562	-672	222 890	-672	222 890	

* Pozycja składa się głównie z zysków z lat ubiegłych oraz kapitału niepodlegającego podziałowi.

 Grzegorz Grabowski Prezes Zarządu	 Michał Ulatowski Wiceprezes Zarządu	 Tomasz Krupinski Wiceprezes Zarządu	 Marta Izdebska Dyrektor Biura Rachunkowości
---	--	--	---

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI ORAZ DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

1. Informacje ogólne

Grupa kapitałowa Torpol składa się z Torpol S.A. („jednostka dominująca”, „spółka”, „Torpol”) i jej spółek zależnych. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku oraz zawiera dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015 roku.

Torpol Spółka z o.o. została utworzona Aktem Notarialnym z dnia 30 listopada 1999 roku. Spółka została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000156087. Spółce nadano numer statystyczny REGON 639691564.

Dnia 2 stycznia 2012 roku Torpol Spółka z o.o. została przekształcona w spółkę akcyjną pod firmą Torpol Spółka Akcyjna. Postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, VIII Wydział Gospodarczy KRS z dnia 30 grudnia 2011 roku spółka Torpol S.A. została zarejestrowana w dniu 2 stycznia 2012 roku w Rejestrze Przedsiębiorców pod numerem KRS 0000407013. Przekształcenie nastąpiło w trybie art. 551 § 1 i nast. Kodeksu Spółek Handlowych, ze skutkami określonymi w art. 553 Kodeksu Spółek Handlowych, zgodnie z którym spółce Torpol S.A. (jako spółce przekształconej) przysługują wszystkie prawa i obowiązki Torpol Spółka z o.o. (spółki przekształcanej).

1 lipca 2014 roku nastąpił przydział akcji Torpol S.A. w ramach pierwszej oferty publicznej, w której ówczesny właściciel Polimex – Mostostal S.A. sprzedał wszystkie posiadane akcje. W ramach oferty publicznej inwestorom zostało zaoferowanych 15 570 000 akcji serii A, tj. wszystkie akcje należące dotychczas do Polimex – Mostostal S.A. oraz 7 400 000 prawa do akcji serii B. Cena nominalna oferowanej akcji i praw do akcji wyniosła 8 złotych. Pierwsze notowanie akcji i praw do akcji Torpol S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. odbyło się 8 lipca 2014 roku.

W dniu 22 sierpnia 2014 roku Spółka powzięła informację z danych Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego o wydaniu przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego postanowienia o rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w związku z emisją 7 400 000 akcji serii B oraz wykreśleniu dotychczasowego, jedynego akcjonariusza Polimex-Mostostal S.A. Po zarejestrowaniu podwyższenia kapitału zakładowego Spółki wynosi 4 594 tysięcy złotych i dzieli się na 15 570 000 akcji serii A oraz 7 400 000 akcji serii B (łącznie 22 970 000 akcji) o wartości nominalnej 0,20 zł każda.

Siedziba Spółki mieści się w Poznaniu (61-052), ul. Mogileńska 10G. Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony.

Podstawowym przedmiotem działania Grupy jest realizacja projektów generalnego wykonawstwa w zakresie budowy dróg szynowych i kołowych. Grupa wykonuje również roboty ogólnobudowlane w zakresie rozdzielczych obiektów liniowych – linii elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych, realizuje usługi projektowe.

2. Skład Grupy

W skład Grupy wchodzi Torpol S.A. wraz z zarejestrowanym w grudniu 2010 roku oddziałem w Norwegii Torpol Norge NUF oraz następujące spółki zależne:

Lp.	Jednostka	Siedziba	Zakres działalności	% udział Grupy w kapitale		Cena nabycia w tysiącach złotych
				31 grudnia 2016	31 grudnia 2015	
1	Afta Sp. z o.o.*	Ul. Sarmacka 7, Poznań	unieszkodliwianie odpadów	100,00%	100,00%	61
2	Torpol Norge A.S.*	Brobekkveien 80a, Oslo	rozwój kolei, zarówno nad i pod ziemią	100,00%	100,00%	4 868
3	Torpol Oil&Gas Sp. z o.o.* wcześniej Dimark Oil&Gas Sp. z o.o.	Ul. Długa 5, Wysogotowo	działalność w zakresie specjalistycznego projektowania	90,93%	90,93%	2 004
4	Torpol d.o.o. za usluge*	Medimurska 21, 10000 Zagreb	wykonywanie usług kolejowych	100,00%	-	12

* Jednostka konsolidowana metodą pełną

W roku 2016 oddział w Republice Serbii Torpol S.A. OGRANAK założony w roku 2012 został zlikwidowany.

W dniu 22 kwietnia 2015 roku został podpisany statut spółki Torpol Norge A.S. Spółka została zarejestrowana w Norwegii 19 maja 2015 roku. Kapitał zakładowy Torpol Norge AS wynosi 2 000 000 NOK i dzieli się na 2 000 000 udziałów o wartości nominalnej 1 NOK każdy. Torpol S.A. objął udziały za kwotę 10 000 000 NOK.

W listopadzie 2015 roku Torpol S.A. nabyła 1 002 udziały w Spółce Torpol Oil&Gas Sp. z o.o. (wcześniej Dimark Oil&Gas Sp. z o.o.) za kwotę 204 tysiące złotych. W grudniu 2015 roku Torpol S.A. objęła 9 000 nowoutworzonych udziałów w Torpol Oil&Gas Sp. z o.o. za kwotę 1 800 tysięcy złotych. Płatności warunkowe nie występują. W wyniku transakcji powstała wartość firmy w wysokości 874 tysiące złotych jako różnica pomiędzy ceną nabycia a udziałem Grupy w aktywach netto Spółki (nota 22). W 2016 roku Grupa dokonała odpisu aktualizującego wartość firmy w wysokości 874 tysiące złotych. Na dzień bilansowy udziały niekontrolujące wynoszą 998 udziałów.

W dniu 18 lutego 2016 roku w Chorwacji została zarejestrowana Spółka Torpol d.o.o. za usluge, w której Grupa posiada 100% udział w kapitale.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku udział w ogólnej liczbie głosów posiadany przez Grupę w podmiotach zależnych jest równy udziałowi Grupy w kapitałach tych jednostek.

Grupa posiada udział we wspólnych przedsięwzięciach (1) i wspólnych działaniach (2):

Lp.	Jednostka	Siedziba	Zakres działalności	% udział Spółki w kapitale		Cena nabycia w tysiącach złotych
				31 grudnia 2016	31 grudnia 2015	
1	Lineal Sp. z o.o.	ul. Sarmacka 7, Poznań	usługi specjalistycznego projektowania	50,00%	50,00%	506
2	NLF Torpol Astaldi spółka cywilna	Pl. B. Sałacińskiego 1, Łódź	projekt Nowa Łódź Fabryczna	50,00%*	50,00%*	5

*Szczegóły w notcie 22.1

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach złotych)

Podstawowe dane ekonomiczno-finansowe, charakteryzujące działalność jednostek zależnych i współzależnych w obecnym i ubiegłym roku obrotowym, przedstawiają się następująco:

31 grudnia 2016	<i>Suma bilansowa</i>	<i>Środki pieniężne i ich ekwiwalenty</i>	<i>Aktywa trwałe</i>	<i>Aktywa obrotowe</i>	<i>Kapitał własny</i>	<i>Zobowiązania</i>	<i>Przychody ze sprzedaży</i>	<i>Wynik finansowy netto</i>
Afta Sp. z o.o. *	27	3	0	28	-76	103	0	-6
Torpol Norge AS	23 581	2 302	2 203	21 378	3 148	20 433	69 993	-2 077
Torpol Oil&Gas Sp. z o.o.*	4 935	35	1 731	3 204	-1 582	6 518	6 534	-1 720
Lineal Sp. z o.o. *	2 242	1 266	30	2 212	1 798	444	2 008	27
NLF Torpol Astaldi sc	112 566	112	2 071	110 495	10	112 556	188 249	0
31 grudnia 2015	<i>Suma bilansowa</i>	<i>Środki pieniężne i ich ekwiwalenty</i>	<i>Aktywa trwałe</i>	<i>Aktywa obrotowe</i>	<i>Kapitał własny</i>	<i>Zobowiązania</i>	<i>Przychody ze sprzedaży</i>	<i>Wynik finansowy netto</i>
Afta Sp. z o.o. *	27	4	0	27	-70	97	0	-6
Torpol Norge AS	24 242	5 798	1 454	22 788	4 687	19 555	22 571	263
Torpol Oil&Gas Sp. z o.o.*	2 935	114	569	2 366	139	2 796	9 718	-2 050
Lineal Sp. z o.o. *	2 449	1 025	38	2 411	1 771	678	2 513	19
NLF Torpol Astaldi sc	109 567	61	2 827	106 740	10	109 557	339 372	0

* Spółka nie podlegająca badaniu.

3. Skład Zarządu jednostki dominującej

W skład Zarządu jednostki dominującej na dzień 31 grudnia 2016 roku wchodził:

- Pan Grzegorz Grabowski - Prezes Zarządu
- Pan Krzysztof Miler - Wiceprezes Zarządu
- Pan Michał Ulatowski - Wiceprezes Zarządu
- Pan Tomasz Krupiński - Wiceprezes Zarządu

W roku 2016 wystąpiły poniżej wymienione zmiany w składzie Zarządu jednostki dominującej. Pomiedzy datą bilansową a datą zatwierdzenia sprawozdania finansowego zmiany w składzie Zarządu nie wystąpiły.

- Pan Grzegorz Grabowski - 17 marca 2016 r. powołanie z dniem 23 marca 2016 r. do pełnienia funkcji Prezesa Zarządu*
- Pan Tomasz Sweklej - rezygnacja z funkcji Prezesa Zarządu w dniu 29 lutego 2016 r.**
- Pan Tomasz Krupiński - 14 stycznia 2016 r. powołanie do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu***

* Raport bieżący nr 12/2016 z dnia 17 marca 2016 roku

** Raport bieżący nr 7/2016 z dnia 29 lutego 2016 roku

*** Raport bieżący nr 1/2016 z dnia 14 stycznia 2016 roku

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączane na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

W skład Rady Nadzorczej jednostki dominującej na dzień 31 grudnia 2016 roku wchodzi:

- Pani Jadwiga Dyktus	- Przewodniczący Rady Nadzorczej
- Pani Monika Domańska	- Sekretarz Rady Nadzorczej
- Pan Tadeusz Kozaczyński	- Członek Rady Nadzorczej
- Pan Jerzy Suchnicki	- Członek Rady Nadzorczej
- Pan Jacek Srokowski	- Członek Rady Nadzorczej
- Pan Adam Pawlik	- Członek Rady Nadzorczej
- Pan Tomasz Hapunowicz	- Członek Rady Nadzorczej

W okresie od dnia bilansowego 31 grudnia 2016 roku do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji skład Rady Nadzorczej nie zmienił się.

4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 22 marca 2017 roku.

5. Akcjonariat jednostki dominującej

Według posiadanych przez Torpol S.A. informacji, struktura akcjonariatu Torpol S.A. na dzień 31 grudnia 2016 roku przedstawia się następujący sposób:

<i>Akcjonariusz</i>	<i>Liczba akcji</i>	<i>Liczba głosów</i>	<i>% udział w kapitale zakładowym</i>
TF Silesia Sp. z o.o.	8 728 600	8 728 600	38,00%
Nationale-Nederlanden OFE	2 200 000	2 200 000	9,58%
PKO TFI**	1 973 000	1 973 000	8,59%
Pozostali	10 068 400	10 068 400	43,83%
RAZEM	22 970 000	22 970 000	100,00%

** dotyczy akcji będących w posiadaniu zarządzanych przez podmiot funduszy

6. Stan posiadania akcji Jednostki dominującej przez osoby zarządzające i nadzorujące Jednostkę

Akcje Torpol S.A. nabyte w ramach publicznej oferty będące w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania prezentuje poniższa tabela:

<i>Imię i nazwisko</i>	<i>Stanowisko</i>	<i>Liczba akcji 31 grudnia 2016.</i>	<i>Liczba akcji 31 grudnia 2015</i>
Grzegorz Grabowski	Prezes Zarządu	0	0
Krzysztof Miler	Wiceprezes Zarządu	7 523	7 523
Michał Ulatowski	Wiceprezes Zarządu	2 332	2 332
Tomasz Krupiński	Wiceprezes Zarządu	0	0

Członkowie Zarządu lub Rady Nadzorczej jednostki dominującej nie posiadają udziałów i akcji w jednostkach zależnych wchodzących w skład Grupy Kapitałowej.

7. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

7.1. Profesjonalny osąd

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa. W szczególności profesjonalny osąd dotyczył poniższych obszarów:

Klasyfikacja umów leasingowych

Grupa dokonuje klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i pożytki z tytułu posiadanego przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji. Leasing, w którym znacząca część ryzyka i pożytków z tytułu własności pozostaje udziałem leasingodawcy stanowi leasing operacyjny. Leasing rzeczowych aktywów trwałych, gdzie grupa ponosi zasadniczo wszystkie ryzyka i czerpie zasadniczo wszystkie korzyści związane z prawem własności, klasyfikowany jest jako leasing finansowy (dodatkowe informacje zostały zawarte w notach 11.8, 19.2). Grupa kieruje się głównie analizą wartości wykupu środka trwałego jeżeli wartość ta jest poniżej przyszłej wartości rynkowej leasing ujmowany jest jako finansowy, w innych przypadkach analizowane są pozostałe warunki wskazane w MSR 17.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego związanego z wyodrębnieniem zorganizowanej części przedsiębiorstwa

W roku 2011 Zarząd Spółki z Grupy wyodrębnił zorganizowaną część przedsiębiorstwa i wniósł ją aportem do spółki zależnej. Zarząd Spółki ocenił skutki podatkowe wniesienia zorganizowanej części przedsiębiorstwa i na tej podstawie rozpoznał aktywo z tytułu podatku odroczonego (w wysokości 13 167 tysięcy złotych) od różnicy przejściowej wynikającej z różnej wyceny podatkowej oraz księgowej aktywów i zobowiązań składających się na zorganizowaną część przedsiębiorstwa. Prawdopodobność rozliczeń podatkowych w tym zakresie była potwierdzana w drodze indywidualnych interpretacji podatkowych. Zarząd Spółki z Grupy oszacował, że Grupa w przyszłych latach osiągnie wystarczające dochody, które umożliwią zrealizowanie tego aktywa. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie nr 14.3

Rozpoznanie i utrata kontroli nad jednostkami

Grupa kieruje się profesjonalnym osądem przy ocenie momentu rozpoczęcia i zakończenia sprawowania kontroli nad jednostkami powiązanymi uwzględniając wszystkie okoliczności mające wpływ na sprawowanie kontroli. Grupa sprawuje kontrolę nad jednostką, wówczas gdy jest narażona, lub ma prawo do zmiennych zwrotów ze swojego zaangażowania w tę jednostkę oraz ma możliwość wywierania wpływu na te zwroty poprzez sprawowanie władzy nad tą jednostką. Przy ocenie zakończenia kontroli Grupa bierze pod uwagę przede wszystkim przesłanki prawne, tj. wynikające z mocy prawa (np. Kodeksu Spółek Handlowych, postanowień sądu) oraz przesłanki ekonomiczne dotyczące każdej spółki oddzielnie, poprzez monitorowanie jej sytuacji gospodarczej i finansowej na dzień bilansowy.

Klasyfikacja wspólnych ustaleń umownych

Grupa określa czy sprawuje kontrolę oraz ustala rodzaj wspólnego ustalenia umownego, w które jest zaangażowana, oceniając swoje prawa i obowiązki wynikające z ustalenia oraz uwzględniając strukturę i formę prawną ustalenia oraz uzgodnione przez strony warunki umowy.

Zgodnie z MSSF nr 11 Grupa zaklasyfikowała udział w spółce Lineal Sp. z o.o. jako wspólne przedsięwzięcie. Dodatkowe informacje przedstawione zostały w nocie nr 22.2.

Zgodnie z MSSF nr 11 Grupa zaklasyfikowała udział w spółce NLF Torpol Astaldi Spółka cywilna jako wspólne działanie. Dodatkowe informacje przedstawione zostały w nocie nr 22.1.

W przypadku gdy Grupa jest liderem konsorcjum, w którym nie można wykazać, że Grupa ma decydujący wpływ na decyzje podejmowane przez konsorcjantów, Grupa rozpoznaje w rachunku zysków i strat przychody i koszty związane z realizacją kontraktów budowlanych jedynie w zakresie wynikającym z udziału Grupy w konsorcjum. Grupa rozpoznaje w bilansie tą część aktywów i zobowiązań, która przypada udziałowi Grupy we wspólnie kontrolowanej działalności. Zgodnie z MSSF nr 11 Grupa klasyfikuje konsorcja jako wspólne działanie w przypadku gdy występuje współkontrola. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie nr 22.3.

7.2. Niepewność szacunków

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym.

Utrata wartości aktywów

Grupa przeprowadziła test na utratę wartości aktywa trwałego, które wymaga corocznego testowania: wartości firmy, która została rozpoznana na skutek nabycia przez Grupę spółki Elmont - Kostrzyn Wlkp. Sp. z o.o. w 2008 roku. Na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku wartość firmy wyniosła 9 008 tysięcy złotych. W wyniku przeprowadzonego testu Zarząd nie stwierdził utraty wartości tego aktywa. Zarząd nie zidentyfikował też żadnych przesłanek do utraty wartości w przypadku innych aktywów trwałych. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie nr 21.

Wycena rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych zostały oszacowane za pomocą metod aktuarialnych. Przyjęte w tym celu założenia zostały przedstawione w nocie 25.1.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na szacunku, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie nr 14.3.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu użytkowania składników rzeczowego majątku trwałego oraz aktywów niematerialnych. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów użytkowania na podstawie bieżących szacunków.

Przy szacowaniu długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych uwzględnia się następujące czynniki:

- 1) oczekiwane zużycie fizyczne szacowane w oparciu o dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywność wykorzystania, itp.,
- 2) utratę przydatności z przyczyn technologicznych lub rynkowych,
- 3) prawne i inne ograniczenia wykorzystania składnika aktywów,
- 4) inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów.

W przypadku gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych jeżeli nie jest wystarczająco pewne że nastąpi przeniesienie własności po zakończeniu umowy. W sytuacji, gdy szacowany okres użytkowania jest dłuższy niż okres wynikający z tytułów umownych przyjmuje się szacowany okres użytkowania.

Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie nr 11.5 oraz 11.6.

Ujmowanie przychodów

Przychody z wykonania kontraktów budowlanych, w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia bilansowego ustala się proporcjonalnie do stopnia zaawansowania, mierzonego udziałem kosztów poniesionych od dnia zawarcia umowy do dnia ustalenia przychodu w całkowitych kosztach wykonania usługi (budżet kontraktu). Budżety poszczególnych kontraktów podlegają formalnemu procesowi aktualizacji (rewizji) w oparciu o bieżące informacje. W przypadku zaistnienia zdarzeń pomiędzy oficjalnymi rewizjami budżetu, które w istotny sposób wpływają na wynik kontraktu wartość całkowitych przychodów lub kosztów kontraktu może zostać zaktualizowana wcześniej.

Jeżeli stopień zaawansowania niezakończonych usług nie może być na dzień bilansowy ustalony w sposób wiarygodny, to przychód ustala się w wysokości poniesionych w danym okresie obrotowych kosztów, nie wyższych jednak od kosztów, których pokrycie w przyszłości przez zamawiającego jest prawdopodobne. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w notcie nr 13.1.

Gdyby stosunek dotychczas wykonanych prac do całości usług do wykonania odbiegał o 10% w górę lub w dół od oszacowań Zarządu, kwota przychodu byłaby odpowiednio zwiększona o 315 095 tysięcy złotych, gdyby proporcja wykonania wzrosła, lub zmniejszona o 315 095 tysięcy złotych, gdyby proporcja wykonania uległa zmniejszeniu.

W badanym roku nie miały miejsca zmiany metody szacunków.

Rezerwa na straty

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje aktualizacji szacunków całkowitych przychodów oraz kosztów z tytułu realizowanych projektów. Przewidywana całkowita strata na kontrakcie ujmowana jest jako koszt okresu, w którym została rozpoznana, zgodnie z MSR 11. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w notcie 33.1.

Niepewność związana z rozliczeniami podatkowymi

Regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych oraz obciążeń związanych z ubezpieczeniami społecznymi podlegają częstym zmianom. Te częste zmiany powodują brak odpowiednich punktów odniesienia, niespójne interpretacje oraz nieliczne ustanowione precedensy, które mogłyby mieć zastosowanie. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych, zarówno pomiędzy organami państwowymi jak i organami państwowymi i przedsiębiorstwami.

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności (na przykład kwestie celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i grzywien, a wszelkie dodatkowe zobowiązania podatkowe, wynikające z kontroli, muszą zostać zapłacone wraz z wysokimi odsetkami. Te warunki powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest większe niż w krajach o bardziej dojrzałym systemie podatkowym.

W konsekwencji, kwoty prezentowane i ujawniane w sprawozdaniach finansowych mogą się zmienić w przyszłości w wyniku ostatecznej decyzji organu kontroli podatkowej.

Z dniem 15 lipca 2016 roku do Ordynacji Podatkowej zostały wprowadzone zmiany w celu uwzględnienia postanowień Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR). GAAR ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia zapłaty podatku w Polsce. GAAR definiuje unikanie opodatkowania jako czynność dokonaną przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisy ustawy podatkowej. Zgodnie z GAAR taka czynność nie skutkuje osiągnięciem korzyści podatkowej, jeżeli sposób działania był sztuczny. Wszelkie występowanie (i) nieuzasadnionego dzielenia operacji, (ii) angażowania podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia ekonomicznego lub gospodarczego, (iii) elementów wzajemnie się znoszących lub kompensujących oraz (iv) inne działania o podobnym działaniu do wcześniej wspomnianych, mogą być potraktowane jako przesłanka istnienia sztucznych czynności podlegających przepisom GAAR. Nowe regulacje będą wymagać znacznie większego osądu przy ocenie skutków podatkowych poszczególnych transakcji.

Klauzulę GAAR należy stosować w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie oraz do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR, ale dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiąganym. Wdrożenie powyższych przepisów umożliwi polskim organom kontroli podatkowej kwestionowanie realizowanych przez podatników prawnych ustaleń i porozumień, takich jak restrukturyzacja i reorganizacja grupy.

Grupa ujmuje i wycenia aktywa lub zobowiązania z tytułu bieżącego i odroczonego podatku dochodowego przy zastosowaniu wymogów MSR 12 *Podatek dochodowy* w oparciu o zysk (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe, uwzględniając ocenę niepewności związanych z rozliczeniami podatkowymi. Gdy istnieje niepewność co do tego, czy i w jakim zakresie organ podatkowy będzie akceptował poszczególne rozliczenia podatkowe transakcji, Grupa ujmuje te rozliczenia uwzględniając ocenę niepewności.

8. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem pochodnych instrumentów finansowych oraz nieruchomości inwestycyjnych, które są wyceniane według wartości godziwej.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w tysiącach złotych („zł”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych.

W związku z zaokrągleniem danych do tysięcy w niektórych przedstawionych w sprawozdaniu tabelach suma kwot w danej kolumnie lub wierszu może różnić się nieznacznie od wartości łącznej podanej dla danej kolumny lub wiersza.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości, obejmującej okres nie krótszy niż jeden rok od dnia bilansowego. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez spółki Grupy.

8.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez UE („MSSF”). Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez UE. MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane i opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”).

Przedstawione poniżej zasady rachunkowości stosowane były w sposób spójny we wszystkich prezentowanych okresach, chyba że wskazano inaczej.

8.2. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji sprawozdania finansowego

Walutą funkcjonalną jednostki dominującej i innych spółek uwzględnionych w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym z wyłączeniem jednostek wskazanych w zdaniu poniżej jest złoty polski.

Walutą funkcjonalną przedstawicielstwa w Norwegii oraz Spółki w Norwegii jest korona norweska natomiast walutą funkcjonalną Spółki w Chorwacji jest kuna.

Walutą prezentacji niniejszego sprawozdania finansowego jest złoty polski.

9. Nowe standardy rachunkowości

Następujące standardy i interpretacje zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, jednak nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 9 *Instrumenty Finansowe* (opublikowano dnia 24 lipca 2014 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później.
- MSSF 15 *Przychody z tytułu umów z klientami* (opublikowano dnia 28 maja 2014 roku), obejmujący zmiany do MSSF 15 Data wejścia w życie *MSSF 15* (opublikowano dnia 11 września 2015 roku) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później.

- MSSF 16 *Leasing* (opublikowano dnia 13 stycznia 2016 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później.

Do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego Grupa nie rozpoczęła prac nad analizą wpływu MSSF 9, MSSF 15, MSSF 16 na sytuację finansową i wyniki Grupy. Grupa planuje rozpocząć analizę w 2017 roku.

- MSSF 14 *Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe* (opublikowano dnia 30 stycznia 2014 roku) – zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej proces zatwierdzania standardu w wersji wstępnej nie zostanie zainicjowany przed ukazaniem się standardu w wersji ostatecznej - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 *Transakcje sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem* (opublikowano dnia 11 września 2014 roku) – prace prowadzące do zatwierdzenia niniejszych zmian zostały przez UE odłożone bezterminowo - termin wejścia w życie został odroczony przez RMSR na czas nieokreślony,
- Zmiany do MSSF 4 *Stosowanie MSSF 9 Instrumenty finansowe łącznie z MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe* (opublikowano 12 września 2016 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSR 12 *Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikających z nierozliczonych strat podatkowych* (opublikowano dnia 19 stycznia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2017 roku lub później,
- Zmiany do MSR 7 *Inicjatywa w zakresie ujawniania informacji* (opublikowano dnia 29 stycznia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2017 roku lub później,
- Wyjaśnienia do MSSF 15 *Przychody z tytułu umów z klientami* (opublikowano dnia 12 kwietnia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 2 *Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji* (opublikowano dnia 20 czerwca 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później.
- *Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2014-2016* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – Zmiany do MSSF 12 mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2017 roku lub później, natomiast Zmiany do MSSF 1 oraz MSR 28 mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Interpretacja KIMSF 22 *Transakcje w walucie obcej i zaliczki* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSR 40: *Przeniesienie nieruchomości inwestycyjnej* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego innego standardu, interpretacji lub zmiany, która została opublikowana, lecz nie weszła dotychczas w życie w świetle przepisów Unii Europejskiej.

Zarząd nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę zasady (politykę) rachunkowości.

10. Zmiana szacunków wyceny kontraktów i zasad prezentacji

Zarząd jednostki dominującej, w oparciu o swą najlepszą wiedzę na moment sporządzenia sprawozdań finansowych dokonuje szeregu szacunków. Szacunki te obarczone są niepewnością i podlegają rewizji w kolejnym roku obrotowym. Skutek zmiany szacunku odnoszony jest prospektywnie w wynik kolejnego roku obrotowego. Skutek zmiany szacunku odnoszony jest prospektywnie w wynik kolejnego roku obrotowego.

W roku 2016 zmianie uległy planowane budżety przychodów i kosztów dotyczące realizowanych ośmiu kontraktów:

- 1) Rewizja budżetu spowodowana była zmniejszeniem zakresu realizowanych prac. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 4 529 tysięcy złotych.
- 2) Rewizja budżetu spowodowana była koniecznością wykonania dodatkowych prac oraz przedłużeniem okresu realizacji kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 11 836 tysięcy złotych.
- 3) Rewizja budżetu spowodowana była w głównej podpisaniem umowy z zamawiającym. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zwiększenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 7 377 tysięcy złotych.
- 4) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót oraz przedłużeniem okresu realizacji kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 921 tysięcy złotych.
- 5) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zwiększenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 19 230 tysięcy złotych.
- 6) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót oraz przedłużeniem okresu realizacji kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 1 667 tysięcy złotych.
- 7) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót oraz przedłużeniem okresu realizacji kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 985 tysięcy złotych.
- 8) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót oraz przedłużeniem okresu realizacji kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 4 309 tysięcy złotych.
- 9) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zwiększenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 614 tysięcy złotych.
- 10) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zwiększenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 1 445 tysięcy złotych.
- 11) Rewizja budżetu spowodowana była koniecznością wykonania dodatkowych prac oraz przedłużeniem okresu realizacji kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 14 993 tysięcy złotych.

Powyższe zmiany obliczono porównując rozpoznane w 2016 roku przychody i zyski z przychodami i zyskami, które Grupa rozpoznabyła, gdyby budżet nie podlegał weryfikacji. Zmiany powyższe miały wpływ na wynik 2016 roku zaprezentowany w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

Zarząd jednostki dominującej, w efekcie doprecyzowania zasad prezentacji przychodów dodatkowych na jednym z realizowanych kontraktów, dokonał zmiany prezentacji danych za rok zakończony 31 grudnia 2015 roku.

Opisaną zmianę przedstawiono w poniższej tabeli:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015 (przekształcone)</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015 (opublikowane)</i>	<i>Zmiana</i>
Przychody ze sprzedaży	1 233 105	1 238 241	(5 136)
Koszt własny sprzedaży	1 165 345	1 170 481	(5 136)
Zysk brutto ze sprzedaży	67 760	67 760	0

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

11. Istotne zasady rachunkowości

11.1. Zasady konsolidacji

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe spółki Torpol S.A. oraz sprawozdania finansowe jej jednostek zależnych sporządzone na dzień 31 grudnia 2016 roku. Sprawozdania finansowe jednostek zależnych po uwzględnieniu korekt doprowadzających do zgodności z MSSF sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Jednostka dominująca sprawuje kontrolę nad jednostką, wówczas gdy jest narażona, lub ma prawo do zmiennych zwrotów ze swojego zaangażowania w tę jednostkę oraz ma możliwość wywierania wpływu na te zwroty poprzez sprawowanie władzy nad tą jednostką. Zmiany w udziale własnościowym jednostki dominującej, które nie skutkują utratą kontroli nad jednostką zależną są ujmowane jako transakcje kapitałowe. W takich przypadkach w celu odzwierciedlenia zmian we względnych udziałach w jednostce zależnej Grupa dokonuje korekty wartości bilansowej udziałów kontrolujących oraz udziałów niekontrolujących. Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niekontrolujących a wartością godziwą kwoty zapłaconej lub otrzymanej odnoszone są na kapitał własny i przypisywane do właścicieli jednostki dominującej.

11.2. Udział we wspólnym działaniu

Wspólne działanie to wspólne porozumienie umowne, w ramach którego strony współkontrolujące posiadają prawa do aktywów i obowiązki dotyczące zobowiązań wspólnego porozumienia umownego. Współkontrola to określony w umowie podział kontroli nad działalnością gospodarczą, który występuje tylko wówczas, gdy strategiczne decyzje finansowe i operacyjne dotyczące danej działalności wymagają jednomyślnej zgody wspólników. Udział Grupy we wspólnych działaniach jest prezentowany poprzez ujęcie aktywów, które kontroluje, kosztów i zobowiązań, które ponosi oraz udziału w uzyskanych przychodach – zarówno w jednostkowym jak i skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Przed włączeniem danych finansowych wspólnego działania do sprawozdania finansowego dokonuje się odpowiednich korekt w celu doprowadzenia tych danych do zgodności z MSSF stosowanymi przez Grupę (nota 22.1).

11.3. Udział we wspólnym przedsięwzięciu

Wspólne przedsięwzięcie to wspólne porozumienie umowne dająca stronom współkontrolującym prawa do jej aktywów netto. Współkontrola to określony w umowie podział kontroli nad działalnością gospodarczą, który występuje tylko wówczas, gdy strategiczne decyzje finansowe i operacyjne dotyczące danej działalności wymagają jednomyślnej zgody wspólników. Udział Grupy we wspólnych przedsięwzięciach jest ujmowany metodą praw własności. Udział we wspólnym przedsięwzięciu jest wykazywany w bilansie według ceny nabycia powiększonej o późniejsze zmiany udziału jednostki dominującej w aktywach netto wspólnego przedsięwzięcia pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Udział w zyskach lub stratach wspólnego przedsięwzięcia odzwierciedlany jest w skonsolidowanym zysku lub stracie. Przed włączeniem danych finansowych wspólnego przedsięwzięcia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego dokonuje się odpowiednich korekt w celu doprowadzenia tych danych do zgodności z MSSF stosowanymi przez Grupę (nota 22.2).

11.4. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Transakcje wyrażone w walutach innych niż waluta funkcjonalna są przeliczane na walutę funkcjonalną przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż waluta funkcjonalna są przeliczane na walutę funkcjonalną przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub, w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej.

Następujące kursy wymiany PLN zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
EUR	4,4240	4,2615
HRK	0,5853	0,5578
NOK	0,4868	0,4431
RSD	0,0358	0,0349

Walutą funkcjonalną zagranicznego przedstawicielstwa w Norwegii oraz spółki Torpol Norge A.S. jest korona norweska. Walutą funkcjonalną spółki w Chorwacji jest kuna. Walutą funkcjonalną oddziału w Serbii był dinar serbski.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania przedstawicielstwa i oddziału są przeliczane na walutę prezentacji Grupy po kursie obowiązującym na dzień bilansowy, a ich sprawozdania z całkowitych dochodów są przeliczane po średnim ważonym kursie wymiany za dany okres obrotowy. Różnice kursowe powstałe w wyniku takiego przeliczenia są ujmowane w innych całkowitych dochodach i akumulowane w oddzielnej pozycji kapitału własnego. W momencie zbycia podmiotu zagranicznego, odroczone różnice kursowe zakumulowane w kapitale własnym, dotyczące danego podmiotu zagranicznego, są ujmowane w rachunku zysków i strat.

11.5. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają rachunek zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Środki trwałe w momencie ich nabycia zostają podzielone na części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, do których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności. Częścią składową są również koszty generalnych remontów, o ile spełniają one warunki określone w MSR 16.

Amortyzacja środków trwałych (lub ich komponentów) rozpoczyna się gdy środek trwały jest dostępny do użytkowania. Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, wynoszący:

<i>Typ</i>	<i>Okres</i>
Budynki i budowle	40 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	od 5 do 40 lat
Urządzenia biurowe	do 5 lat
Środki transportu	od 5 do 15 lat
Komputery	3 lata
Inwestycje w obcych środkach trwałych	2,5-40 lat

Wartość końcową, okres użytkowania oraz metodę amortyzacji składników aktywów weryfikuje się corocznie, i w razie konieczności odpowiednio koryguje.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta z bilansu po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów z bilansu (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w rachunku zysków i strat w okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Środki trwałe w budowie dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania.

Wpłacone przedpłaty na środki trwałe ujmuje się w pozycji zaliczki na środki trwałe, prezentowane w ramach rzeczowych aktywów trwałych.

11.6. Aktywa niematerialne

Aktywa niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji lub wytworzone (jeżeli spełniają kryteria rozpoznania dla kosztów prac rozwojowych) wycenia się przy początkowym ujęciu odpowiednio w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Cena nabycia aktywów niematerialnych nabytych w transakcji połączenia jednostek gospodarczych jest równa ich wartości godziwej na dzień połączenia.

Po ujęciu początkowym, aktywa niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Nakłady poniesione na aktywa niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Grupa ustala, czy okres użytkowania aktywów niematerialnych jest określony czy nieokreślony. Aktywa niematerialne o określonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji aktywów niematerialnych o określonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego.

Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody

amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników aktywów niematerialnych o określonym okresie użytkowania ujmuje się w rachunku zysków i strat w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika aktywów niematerialnych.

Aktywa niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane, są corocznie poddawane weryfikacji pod kątem ewentualnej utraty wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

Okresy użytkowania są poddawane corocznej weryfikacji, a w razie potrzeby, korygowane.

11.7. Koszty prac badawczych i rozwojowych

Koszty prac badawczych są odpisywane w ciężar kosztów w rachunku zysków i strat w momencie poniesienia. Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli zostaną spełnione wszystkie wymienione kwestie:

- a) możliwość z technicznego punktu widzenia, ukończenia składnika aktywów niematerialnych tak, aby nadawał się do użytkowania lub sprzedaży,
- b) zamiar ukończenia składnika aktywów niematerialnych oraz jego użytkowania lub sprzedaży,
- c) zdolność do użytkowania lub sprzedaży składnika aktywów niematerialnych,
- d) sposób, w jaki składnik aktywów niematerialnych będzie wytwarzał prawdopodobne przyszłe korzyści ekonomiczne. Między innymi Grupa może udowodnić istnienie rynku na produkty powstające dzięki składnikowi aktywów niematerialnych lub na sam składnik lub – jeśli składnik ma być użytkowany przez jednostkę – użyteczność składnika aktywów niematerialnych,
- e) dostępność stosownych środków technicznych, finansowych i innych, które mają służyć ukończeniu prac rozwojowych oraz użytkowaniu lub sprzedaży składnika aktywów niematerialnych,
- f) możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować temu składnikowi aktywów niematerialnych.

Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego wymagający, aby składniki aktywów były ujmowane według cen nabycia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wszelkie nakłady przeniesione na kolejny okres są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia.

Podsumowanie zasad stosowanych w odniesieniu do aktywów niematerialnych Grupy przedstawia się następująco:

	<i>Koszty prac rozwojowych</i>	<i>Znak towarowy</i>	<i>Oprogramowanie komputerowe</i>	<i>Inne (prawa autorskie)</i>
Okresy użytkowania	8 lat	5 lat	2 -5 lat	2 -40 lat
Wykorzystana metoda amortyzacji	Metodą liniową	Metodą liniową	Metodą liniową	Metodą liniową
Wewnętrznie wytworzone lub nabyte	Wewnętrznie wytworzone	Nabyte	Nabyte	Nabyte
Test na utratę wartości	Coroczny w przypadku składników nie oddanych jeszcze do użytkowania oraz w przypadku istnienia przesłanki wskazującej na utratę wartości	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości

Zyski lub straty wynikające z usunięcia aktywów niematerialnych z bilansu są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie ich usunięcia z bilansu.

11.7.1 Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejścia jednostki jest początkowo ujmowana w kwocie stanowiącej kwotę nadwyżki sumy:

- przekazanej zapłaty,
- kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w jednostce przejmowanej oraz
- wartości godziwej na dzień przejścia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej, w przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami,

nad kwotą netto ustaloną na dzień przejścia wartości godziwych możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.

Po początkowym ujęciu wartość firmy jest wykazywana według wartości początkowej pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki. Wartość firmy nie podlega amortyzacji.

Na dzień przejścia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które mogą skorzystać z synergii połączenia. Każdy ośrodek, lub zespół ośrodków, do którego została przypisana wartość firmy:

- odpowiada najniższemu poziomowi w Grupie, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze oraz
- jest nie większy niż jeden segment operacyjny określony zgodnie z MSSF 8 Segmenty operacyjne, chyba że wartość firmy dotyczy kilku segmentów operacyjnych.

Odpis z tytułu utraty wartości ustalany jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy wartość firmy została alokowana do ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do jej wartości bilansowej.

W takich okolicznościach sprzedana wartość firmy jest ustalana na podstawie względnej wartości sprzedanej działalności i wartości zachowanej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne. Ośrodek wypracowujący środki pieniężne jest nie większy niż jeden segment operacyjny przed agregacją.

11.8. Leasing

Grupa jako leasingobiorca

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Grupę zasadniczo całe ryzyko i korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w bilansie na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu, w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane bezpośrednio w ciężar rachunku zysków i strat, chyba, że spełnione są wymogi kapitalizacji.

Środki trwałe użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez szacowany okres użytkowania środka trwałego nie dłuższy niż okres leasingu. Jeżeli istnieje wystarczająca pewność że własność środka trwałego zostanie przeniesiona na leasingobiorcę po zakończeniu okresu leasingu środek trwały amortyzowany jest przez okres użytkowania.

Umowy leasingowe, zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

11.9. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów należy.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży tego składnika aktywów lub odpowiednio ośrodka wypracowującego środki pieniężne, lub jego wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość tę ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które w większości są niezależne od tych, które są generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania, która odzwierciedla bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmują się w tych kategoriach kosztów, które odpowiadają funkcji składnika aktywów, w przypadku którego stwierdzono utratę wartości.

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach poprzednich w odniesieniu do danego składnika aktywów jest zbędny, lub czy powinien zostać zmniejszony. Jeżeli takie przesłanki występują, Grupa szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od czasu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach w ogóle nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmuje się niezwłocznie jako pomniejszenie kosztów, w których ujęto odpis. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

11.10. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego są kapitalizowane jako część kosztu wytworzenia środków trwałych. Na koszty finansowania zewnętrznego składają się odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej oraz różnice kursowe, które powstały w związku z finansowaniem zewnętrznym do wysokości odpowiadającej korekcie odsetek.

11.11. Aktywa finansowe

Aktywa finansowe dzielone są na następujące kategorie:

- Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- Pożyczki i należności,
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie wymagalności, które Grupa zamierza i ma możliwość utrzymać w posiadaniu do tego czasu, inne niż:

- wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyznaczone jako dostępne do sprzedaży,
- spełniające definicję pożyczek i należności.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności kwalifikowane są jako aktywa długoterminowe, jeżeli ich zapadalność przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Składnikiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy jest składnik spełniający jeden z poniższych warunków:

- a) Jest klasyfikowany jako przeznaczony do obrotu. Składniki aktywów finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są:
 - nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,
 - częścią portfela określonych instrumentów finansowych zarządzanych łącznie i co do których istnieje prawdopodobieństwo uzyskania zysku w krótkim terminie,
 - instrumentami pochodnymi, z wyłączeniem instrumentów pochodnych będących elementem rachunkowości zabezpieczeń oraz umów gwarancji finansowych,
- b) Został zgodnie z MSR 39 zakwalifikowany do tej kategorii w momencie początkowego ujęcia.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany wartości tych instrumentów finansowych ujmowane są w rachunku zysków i strat jako pozostałe przychody/koszty. Jeżeli kontrakt zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, cały kontrakt może zostać zakwalifikowany do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Nie dotyczy to przypadków, gdy wbudowany instrument pochodny nie wpływa istotnie na przepływy pieniężne z kontraktu lub wydzielenie wbudowanych instrumentów pochodnych jest wyraźnie zakazane. Aktywa finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność w zakresie ujmowania lub wyceny (niedopasowanie księgowo); lub (ii) aktywa są częścią grupy aktywów finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) aktywa finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane. Na dzień 31 grudnia 2016 roku, 31 grudnia 2015 roku żadne aktywa finansowe nie zostały zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Zalicza się je do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Pożyczki udzielone i należności o terminie wymagalności przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego zalicza się do aktywów trwałych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży lub nienależące do żadnej z wcześniej wymienionych trzech kategorii aktywów. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych. W przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości. Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku regulowanym albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób) a ich ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczoney ujmuje się w innych całkowitych dochodach. Spadek wartości aktywów dostępnych do sprzedaży spowodowany utratą wartości odnosi się do rachunku zysków i strat jako pozostałe koszty.

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika aktywów niekwalifikowanego jako wyceniony w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty z bilansu, gdy Grupa traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią razem z całym ryzykiem i pożytkami z tytułu ich własności.

11.12. Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

11.12.1 Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek udzielonych i należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej (tj. ustalonej przy początkowym ujęciu) efektywnej stopy procentowej. Wartość bilansową składnika aktywów obniża się bezpośrednio lub poprzez odpis. Kwotę straty ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Grupa ocenia najpierw, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych składników aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także przesłanki utraty wartości aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, to Grupa włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia pod kątem utraty wartości. Aktywa, które indywidualnie są oceniane pod kątem utraty wartości i dla których ujęto odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości lub uznano, że dotychczasowy odpis nie ulegnie zmianie, nie są brane pod uwagę przy łącznej ocenie grupy aktywów pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w następnym okresie odpis z tytułu utraty wartości zmniejszył się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w rachunku zysków i strat

w zakresie, w jakim na dzień odwrócenia wartość bilansowa składnika aktywów nie przewyższa jego zamortyzowanego kosztu.

11.12.2 Aktywa finansowe wykazywane według kosztu

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wykazywany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony poprzez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę odpisu z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

11.12.3 Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych dostępnego do sprzedaży, to kwota stanowiąca różnicę pomiędzy ceną nabycia tego składnika aktywów (pomniejszona o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i jego bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat, zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i przekwalifikowana do rachunku zysków i strat. Nie można ujmować w rachunku zysków i strat odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych kwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży. Jeżeli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

11.13. Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Koszty poniesione na doprowadzenie każdego składnika zapasów do jego aktualnego miejsca i stanu są ujmowane w następujący sposób:

Materiały	– w cenie nabycia, a rozchód materiałów ustalony metodą „pierwsze weszło-pierwsze wyszło”; do momentu wbudowania materiały ukazywane są w pozycji „materiały” a następnie odnoszone są w ciężar projektów,
Towary	– w cenie nabycia, a rozchód towarów ustalony metodą „pierwsze weszło-pierwsze wyszło”

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywanej w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

11.14. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu na wątpliwe należności. Odpis na należności oszacowywany jest wtedy, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko kredytowe danego kontrahenta. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

Zaliczki są prezentowane zgodnie z charakterem aktywów, do jakich się odnoszą – odpowiednio jako aktywa trwałe lub obrotowe. Jako aktywa niepieniężne zaliczki nie podlegają dyskontowaniu.

Należności budżetowe prezentowane są w ramach pozostałych należnościach, z wyjątkiem należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, które stanowią w bilansie odrębną pozycję.

11.15. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w bilansie obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów.

Środki pieniężne utrzymywane na rachunkach bankowych wspólnie kontrolowanej działalności prezentowane są w sprawozdaniu finansowym jako środki pieniężne w części przypadającej Grupie. Wysokość tych środków przedstawiono w nocie 28.

11.16. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane w związku z zobowiązaniem.

Przychody i koszty są ujmowane w zysku lub stracie z chwilą usunięcia zobowiązania z bilansu, a także w wyniku rozliczenia metodą efektywnej stopy procentowej.

11.17. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług wykazywane są w kwocie wymagającej zapłaty.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz zobowiązania finansowe pierwotnie zakwalifikowane do kategorii wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, jeżeli zostały nabyte dla celów sprzedaży w niedalekiej przyszłości. Instrumenty pochodne, włączając wydzielone instrumenty wbudowane, są również klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, chyba że są uznane za efektywne instrumenty zabezpieczające. Zobowiązania finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria

są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność traktowania, gdy zarówno wycena jak i zasady rozpoznawania strat lub zysków podlegają innym regulacjom; lub (ii) zobowiązania są częścią grupy zobowiązań finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) zobowiązania finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane. Zarówno na dzień 31 grudnia 2016 roku jak i 31 grudnia 2015 roku żadne zobowiązania finansowe nie zostały zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji. Zmiany w wartości godziwej tych instrumentów są ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszty lub przychody finansowe.

Zobowiązania finansowe niebędące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Grupa wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe, gdy zobowiązanie wygasło – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstającą różnicę z tytułu zamiany różnice odnośnych wartości bilansowych wykazuje się w zysku lub stracie.

Pozostałe zobowiązania niefinansowe obejmują w szczególności zobowiązania wobec urzędu skarbowego z tytułu podatku od towarów i usług oraz zobowiązania z tytułu otrzymanych zaliczek, które będą rozliczone poprzez dostawę towarów, usług lub środków trwałych. Pozostałe zobowiązania niefinansowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

11.18. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w rachunku zysków i strat po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

11.19. Odprawy emerytalne

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania pracownicy Grupy mają prawo do odpraw emerytalnych. Odprawy emerytalne są wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę. Wysokość odpraw emerytalnych zależy od średniego wynagrodzenia pracownika. Grupa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Według MSR 19 odprawy emerytalne są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczona przez niezależnego aktuarium.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne.

11.20. Przychody

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Grupa uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody są rozpoznawane w wartości godziwej zapłaty otrzymanej lub należnej, po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług (VAT) oraz rabaty. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

W przypadku występujących w Grupie kontraktów wieloelementowych Grupa dzieli przychody z kontraktu na: usługę budowlaną oraz usługę serwisową.

Grupa realizuje niektóre kontrakty w ramach umów konsorcjalnych, na podstawie których Grupa pełni funkcje lidera konsorcjum. Grupa nie wykazuje w rachunku zysków i strat części przychodów i kosztów przypadających na konsorcjantów – zgodnie z brzmieniem MSSF 11.

Marże brutto realizowanych kontraktów budowlanych ustalane są na podstawie sformalizowanego procesu Przeglądu Projektów jako różnica między ceną sprzedaży oraz szacowanymi kosztami całkowitymi kontraktu (suma kosztów poniesionych oraz estymowanych do zakończenia kontraktu). Weryfikacja estymowanych kosztów do zakończenia projektu odbywa się podczas Przeglądu Projektów przeprowadzanych miesięcznie, kwartalnie, półrocznie, bądź z inną częstotliwością w zależności od rodzaju kontraktu. Koszty zakończenia projektu określane są przez kompetentne zespoły, merytorycznie odpowiedzialne za realizację danego obszaru na podstawie wiedzy i doświadczenia.

11.20.1 Sprzedaż towarów i produktów

W tej kategorii Grupa sprzedaje głównie materiały budowlane oraz usługi serwisowe. Przychody są ujmowane, jeżeli znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności do towarów i produktów zostały przekazane nabywcy oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

W transakcjach, gdzie rola Spółek Grupy jest rolą pośrednika/agenta, przychody i koszty danych transakcji prezentowane są per saldo.

11.20.2 Umowy z tytułu długoterminowych kontraktów budowlanych

Przychody z tytułu długoterminowych kontraktów budowlanych ujmowane są na podstawie stopnia zaawansowania ich realizacji. Procentowy stan zaawansowania realizacji długoterminowych kontraktów budowlanych ustalany jest jako stosunek kosztów poniesionych do szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia.

Jeżeli wyniku kontraktu nie można wiarygodnie oszacować, wówczas przychody uzyskiwane z tytułu tego kontraktu są ujmowane tylko do wysokości poniesionych kosztów, które Grupa spodziewa się odzyskać.

W przypadku gdy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty wykonania umowy przekroczą łączne przychody z tytułu umowy, przewidywana strata dotycząca całego kontraktu jest ujmowana jako koszt okresu, w którym została ujawniona w pozycji rezerw w pasywach.

Jeżeli poniesione koszty przekraczają swoim zaawansowaniem procentowym zaawansowanie procentowe zafakturowanej sprzedaży, wynikające z powyżej różnicy naliczone przychody ze sprzedaży prezentowane są w aktywach bilansu w pozycji „Rozliczenie kontraktów budowlanych”.

Jeżeli zaawansowanie procentowe zafakturowanej sprzedaży przekracza zaawansowanie procentowe poniesionych kosztów, wynikające z powyższej różnicy przyszłe przychody prezentowane są pasywach bilansu w pozycji „Rozliczenie kontraktów budowlanych”.

11.20.3 *Odsetki*

Przychody z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich naliczania (z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej, stanowiącej stopę dyskontującą przyszłe wpływy pieniężne przez szacowany okres życia instrumentów finansowych) w stosunku do wartości bilansowej netto danego składnika aktywów finansowych.

11.20.4 *Dywidendy*

Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy do ich otrzymania.

11.20.5 *Przychody z tytułu wynajmu*

Przychody z tytułu wynajmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów.

11.20.6 *Dotacje rządowe*

Jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki, wówczas dotacje rządowe niepieniężne są ujmowane według ich wartości godziwej a pieniężne w wartości nominalnej.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana na koncie przychodów przyszłych okresów, a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, ujmowana w zysku lub stracie przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów.

11.20.7 *Przychody z tytułu usług serwisowych*

Przychody z tytułu usług serwisowych rozpoznawane są metodą liniową przez okres, którego usługa serwisowa dotyczy.

11.21. Podatki

11.21.1 *Podatek bieżący*

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwot przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które prawnie lub faktycznie już obowiązywały na dzień bilansowy.

11.21.2 *Podatek odroczony*

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, podatek odroczony jest obliczany metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych ulg podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w bilansie jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Nieujęty składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlega ponownej ocenie na każdy dzień bilansowy i jest ujmowany do wysokości odzwierciedlającej prawdopodobieństwo osiągnięcia w przyszłości dochodów do opodatkowania, które pozwolą na odzyskanie tego składnika aktywów.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych poza zyskiem lub stratą jest ujmowany poza zyskiem lub stratą; w innych całkowitych dochodach dotyczących pozycji ujętych w innych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym.

Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

11.21.3 Podatek od towarów i usług

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w bilansie jako część należności lub zobowiązań.

11.21.4 Ocena niepewności co do rozliczeń podatkowych

Jeżeli w ocenie Grupy jest prawdopodobne, że podejście Grupy do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych będzie zaakceptowane przez organ podatkowy, Grupa określa dochód do opodatkowania (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, niewykorzystane straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe z uwzględnieniem podejścia do opodatkowania planowanego lub zastosowanego w swoim zeznaniu podatkowym.

Jeżeli Grupa stwierdzi, że nie jest prawdopodobne, że organ podatkowy zaakceptuje podejście Grupy do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych, wówczas Grupa odzwierciedla wpływ niepewności przy ustalaniu dochodu do opodatkowania (straty podatkowej), niewykorzystanych strat podatkowych, niewykorzystanych ulg podatkowych lub stawek podatkowych.

11.22. Zysk netto na akcję

Podstawowy zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto za dany okres przypadającego na akcjonariuszy jednostki dominującej przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym. Grupa nie posiada instrumentów rozładniających.

11.23. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości

Zasady (polityki) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzaniu sprawozdania finansowego Grupy za rok zakończony 31 grudnia 2015 roku za wyjątkiem przedstawionych poniżej. Poniższe zmiany do MSSF, zostały zastosowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym zgodnie z ich datą wejścia w życie, jednak nie miały one istotnego wpływu na zaprezentowane i ujawnione informacje finansowe, nie miały zastosowania do transakcji zawieranych przez Grupę lub Grupa zdecydowała o niekorzystaniu z nowych opcji wyceny:

- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2010-2012 obejmujące zmiany do MSSF 2 Płatności w formie akcji, zmiany do MSSF 3 Połączenie przedsięwzięć, zmiany do MSSF 8 Segmenty operacyjne, zmiany do MSR 16 Rzeczowe aktywa trwałe oraz MSR 38 Aktywa niematerialne, zmiany do MSSF 13 Wycena do wartości godziwej oraz zmiany do MSR 24 Ujawnienie informacji o podmiotach powiązanych, zmiany do MSSF 7 Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji oraz zmiany do MSR 19 Świadczenia pracownicze
- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2012-2014 obejmujące zmiany do MSSF 5 Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana, zmiany do MSR 34 Śródroczna sprawozdawczość finansowa
- Zmiany do MSR 16 oraz MSR 38 Wyjaśnienie dopuszczalnych metod amortyzacji
- Zmiany do MSR 1 Ujawnienia
- Zmiany do MSR 27 Metoda praw własności w jednostkowym sprawozdaniu finansowym
- Zmiany do MSR 16 i MSR 41 Rolnictwo: rośliny produkcyjne
- Zmiany do MSSF 11 Rozliczenie nabycia udziału we wspólnej działalności
- Zmiany do MSR 19 Programy określonych świadczeń: składki pracownicze oraz
- Zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 28 Jednostki inwestycyjne: Zastosowanie wyłączenia z konsolidacji

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego innego standardu, interpretacji lub zmiany, które zostały opublikowane, lecz dotychczas nie weszły w życie w świetle przepisów Unii Europejskiej.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

12. Segmenty operacyjne

Dla celów zarządczych Grupa została podzielona na części w oparciu o wytwarzane produkty i świadczone usługi. Istnieją zatem następujące segmenty operacyjne odpowiadające segmentom sprawozdawczym:

Drogi kolejowe	– generalne wykonawstwo kompleksowych usług budowy i modernizacji obiektów w branży budownictwa kolejowego. Odbiorcą usług jest PKP PLK S.A.
Drogi tramwajowe	– generalne wykonawstwo kompleksowych usług budowy i modernizacji obiektów w branży budownictwa tramwajowego. Odbiorcami usług są Zarządy Dróg Miejskich, Bane Nor, Sporveien Oslo AS, Oslo kommune (kontrakty w Norwegii).
Pozostałe	– urządzenia elektryczne, usługi projektowe, pozostałe usługi nie ujęte w innych segmentach

Zarząd monitoruje wyniki operacyjne segmentów w celu podejmowania decyzji dotyczących alokacji zasobów, oceny skutków tej alokacji oraz wyników działalności. Podstawą oceny wyników działalności jest zysk lub strata brutto na sprzedaży. Koszty sprzedaży, koszty ogólnego zarządu, pozostałe koszty i przychody operacyjne, jak również skutki finansowania Grupy (łącznie z kosztami i przychodami finansowymi) oraz podatek dochodowy są monitorowane na poziomie Grupy i nie ma miejsca ich alokacja do segmentów. Zarząd również nie analizuje aktywów Grupy w podziale na segmenty. Część aktywów trwałych ze względu na swą specyfikę wykorzystywana jest w różnych segmentach Grupy.

Ceny transakcyjne stosowane przy transakcjach pomiędzy segmentami operacyjnymi są ustalane na zasadach rynkowych podobnie jak przy transakcjach ze stronami niepowiązаныmi.

12.1. Segmenty operacyjne

W poniższych tabelach przedstawione zostały dane dotyczące przychodów i zysków poszczególnych segmentów operacyjnych Grupy za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku.

Rok zakończony 31 grudnia 2016	Działalność kontynuowana				Wylączenia	Działalność ogółem
	Drogi kolejowe	Drogi tramwajowe	Pozostałe	Razem		
Przychody						
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	704 700	41 851	23 601	770 152		770 152
Sprzedaż między segmentami						
Przychody segmentu ogółem	704 700	41 851	23 601	770 152		770 152
Koszt własny sprzedaży	644 451	60 972	20 499	725 922		725 922
Wyniki						
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży segmentu	60 249	-19 121	3 102	44 230		44 230

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony 31 grudnia 2015	Działalność kontynuowana				Wylączenia	Działalność ogółem
	Drogi kolejowe	Drogi tramwajowe	Pozostałe	Razem		
Przychody						
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	1 093 948	128 093	11 064	1 233 105		1 233 105
Sprzedaż między segmentami						
Przychody segmentu ogółem	1 093 948	128 093	11 064	1 233 105		1 233 105
Koszt własny sprzedaży	1 036 075	123 990	5 280	1 165 345		1 165 345
Wyniki						
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży segmentu	57 873	4 103	5 784	67 760		67 760

Ze względu na fakt, że Grupa nie przeprowadza oceny wyników segmentów oraz nie podejmuje decyzji na podstawie analizy aktywów i zobowiązań według segmentów odstąpiono od ujawnienia przypisania aktywów i zobowiązań do segmentów.

12.2. Informacje geograficzne

Grupa zaangażowana jest w prowadzenie projektów generalnego wykonawstwa w branży budownictwa kolejowego i tramwajowego w Polsce i w Norwegii. Poniżej zaprezentowano dane dotyczące przychodów z podziałem na przychody krajowe i zagraniczne, jak również informację na temat aktywów zlokalizowanych w kraju i zagranicą:

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 lub na dzień 31 grudnia 2016	Kraj	Norwegia	Razem
Przychody z działalności kontynuowanej:			
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	716 599	53 553	770 152
Przychody obszaru ogółem	716 599	53 553	770 152
Pozostałe informacje dotyczące obszaru:			
Aktywa obszaru	645 249	35 608	680 857
Aktywa nieprzypisane	0	0	0
Aktywa ogółem	645 249	35 608	680 857

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 lub na dzień 31 grudnia 2015	Kraj	Norwegia	Razem
Przychody z działalności kontynuowanej:			
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	1 170 862	62 243	1 233 105
Przychody obszaru ogółem	1 170 862	62 243	1 233 105
Pozostałe informacje dotyczące obszaru:			
Aktywa obszaru	643 360	32 558	675 918
Aktywa nieprzypisane	0	0	0
Aktywa ogółem	643 360	32 558	675 918

W roku 2016 sprzedaż Grupy w około 85% tj. 654 366 tysięcy złotych kierowana była do jednego Inwestora – PKP PLK S.A. W roku 2015 sprzedaż ta wynosiła około 85% tj. 1 054 141 tysięcy złotych.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

13. Przychody i koszty

13.1. Przychody ze sprzedaży usług – długoterminowe kontrakty budowlalne

Grupa rozpoznaje w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym przychody z niezakończonych usług zgodnie z MSR 11.

W aktywach w pozycji „rozliczenie kontraktów budowlanych” a w pasywach „rozliczenie kontraktów budowlanych i przychody przyszłych okresów” prezentowane są skutki wyceny stopnia zaawansowania niezakończonych usług w korelacji z dodatkowymi przychodami lub korektą zafakturowanej sprzedaży.

W przypadku gdy Spółka z Grupy jest liderem konsorcjum lub partnerem, rozpoznaje w rachunku zysków i strat tylko przychody i koszty wynikające z udziału Spółki w konsorcjum (szczegółowe informacje w nocie nr 22.2).

Grupa uzyskała średnią rentowność zysku ze sprzedaży brutto z tytułu realizacji portfela kontraktów budowlanych za 2016 rok na poziomie 5,70% (2015 roku: 5,50%).

Poniższe tabele przedstawiają skutki wyceny usług w okresach sprawozdawczych.

	Aktywa: rozliczenie kontraktów budowlanych	Pasywa: rozliczenie kontraktów budowlanych	Saldo
1 stycznia 2016	31 967	93 698	-61 731
31 grudnia 2016	31 195	27 942	3 253
	Aktywa: rozliczenie kontraktów budowlanych	Pasywa: rozliczenie kontraktów budowlanych	Saldo
1 stycznia 2015	62 803	117 785	-54 982
31 grudnia 2015	31 967	93 698	-61 731

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Koszty z tytułu kontraktów długoterminowych narastająco poniesione do końca okresu sprawozdawczego	2 959 554	2 452 822
Przychody z tytułu kontraktów długoterminowych wg stopnia zaawansowania na koniec okresu sprawozdawczego narastająco	3 150 950	2 609 969
Ujęte do dnia bilansowego zyski skumulowane	191 600	158 509
Ujęte do dnia bilansowego straty skumulowane	204	1 362
Pozycja bilansowa netto dla trwających umów	3 253	61 731
Kwoty zatrzymane przez kontrahentów	317	298
Otrzymane zaliczki	0	0

13.2. Pozostałe przychody operacyjne

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Otrzymane odszkodowania i kary	521	323
Sprawy sądowe	29	0
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	551	659
Dotacje, dofinansowania	0	10
Inne	85	228
Pozostałe przychody operacyjne ogółem	1 186	1 220

13.3. Pozostałe koszty operacyjne

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Utworzenie rezerwy na należności	0	48
Koszty postępowania spornego i sądowego	56	50
Darowizny	5	193
Odszkodowania, kary i grzywny	292	286
Nieumorzona wartość zlikwidowanych środków trwałych	112	279
Inne	273	223
Pozostałe koszty operacyjne ogółem	738	1 079

13.4. Przychody finansowe

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Przychody z tytułu odsetek bankowych	2 285	1 706
Przychody z tytułu odsetek od kontrahentów oraz pozostałych odsetek	519	186
Dodatnie różnice kursowe	343	0
Wycena według zamortyzowanego kosztu	144	42
Przychody finansowe ogółem	3 291	1 934

13.5. Koszty finansowe

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Odsetki od kredytów bankowych	1 183	494
Odsetki od obligacji	1 516	610
Odsetki dla kontrahentów	792	1 362
Odsetki budżetowe	8	46
Odpis aktualizujący wartość firmy (nota 21)	874	0
Koszty finansowe z tytułu umów leasingu finansowego	1 659	1 566
Prowizje bankowe	455	579
Ujemne różnice kursowe	25	452
Pozostałe koszty finansowe	35	14
Koszty finansowe ogółem	6 547	5 123

13.6. Koszty według rodzajów

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Amortyzacja	13.7	14 548	12 547
Zużycie materiałów i energii		167 064	240 473
Usługi obce, w tym:		469 642	849 581
- usługi podwykonawców		411 853	784 023
Podatki i opłaty		1 080	1 552
Świadczenia pracownicze	13.8	86 045	73 518
Pozostałe koszty rodzajowe		28 965	17 993
Wartość sprzedanych towarów i materiałów		2 455	1 096
Koszty według rodzajów ogółem, w tym:		769 799	1 196 760
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży		725 922	1 165 345
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży		961	3 650
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu		25 886	20 994
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych czynnych (nota 23.1) i biernych (nota 34.2) oraz w części rezerw (nota 33.1)		17 030	4 538
Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki		0	2 233

13.7. Koszty amortyzacji ujęte w rachunku zysków i strat

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży:		
Amortyzacja środków trwałych	13 463	11 460
Amortyzacja aktywów niematerialnych	66	82
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży		
Amortyzacja środków trwałych	0	61
Amortyzacja aktywów niematerialnych	0	0
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu:		
Amortyzacja środków trwałych	363	367
Amortyzacja aktywów niematerialnych	656	577
Razem	14 548	12 547

13.8. Koszty świadczeń pracowniczych

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Wynagrodzenia	71 532	60 722
Koszty ubezpieczeń społecznych	11 331	9 994
Pozostałe koszty świadczeń pracowniczych	3 182	2 802
Koszty świadczeń pracowniczych ogółem, w tym:	86 045	73 518
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	69 326	58 165
Pozycje ujęte w koszcie sprzedaży	375	1 605
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	16 344	13 748

14. Podatek dochodowy

14.1. Obciążenie podatkowe

Główne składniki obciążenia podatkowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Ujęte w zysku lub stracie		
<i>Bieżący podatek dochodowy</i>	40	8 344
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	0	8 344
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	40	0
<i>Odroczony podatek dochodowy</i>	4 458	-221
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	4 458	-221
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	4 498	8 123
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów		
<i>Odroczony podatek dochodowy</i>		
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	-45	-10
Obciążenie podatkowe ujęte w innych całkowitych dochodach	-45	-10

14.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

Uzgodnienie podatku dochodowego od wyniku finansowego brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym licznym według efektywnej stawki podatkowej Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku przedstawia się następująco:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Zysk brutto przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	14 589	40 077
Zysk brutto przed opodatkowaniem	14 589	40 077
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19% (2015: 19%)	2 772	7 615
Różnice w podatku dotyczące rynków zagranicznych	251	242
Korekty dotyczące bieżącego podatku z lat ubiegłych	40	0
Nieujęte aktywo z tyt. podatku odroczonego od straty podatkowej w Spółce zależnej	936	0
Różnice pozostałe	499	266
Podatek według efektywnej stawki podatkowej wynoszącej 30,83%, (2015: 20,39%)	4 498	8 123
Podatek dochodowy (obciążenie) wykazany w rachunku zysków i strat	4 498	8 123

14.3. Odroczonego podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy wynika z następujących pozycji:

	<i>Skonsolidowany Bilans</i>		<i>Skonsolidowany Rachunek zysków i strat za rok zakończony</i>	
	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego				
Wycena kaucji według zamortyzowanego kosztu	84	136	-52	77
Odsetki	198	92	106	20
Rozliczenie robót długoterminowych	5 711	5 961	-250	-6 068
Różnice pomiędzy amortyzacją bilansową i podatkową	5 762	5 500	262	702
Rezerwa Torpol Norge	0	52	-52	0
Nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne (przez kapitał)	43	0	0	0
Kary umowne	2 286	2 286	0	0
Inne	5	6	-1	1
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego	14 089	14 033	13	-5 268
Aktywa z tytułu podatku odroczonego				
Odprawy emerytalne jednostki	184	152	35	27
Kary umowne	1 581	1 581	0	1
Niezapłacone zobowiązania	52	77	-25	-138
Różnica między amortyzacją bilansową a podatkową aportu w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa	6 581	7 898	-1 317	-1 317
Odsetki nie zapłacone od zobowiązań	339	236	103	226
Niewypłacone wynagrodzenia i świadczenia ZUS	273	321	-48	67
Odpisy aktualizujące należności	2 492	2 501	-9	9
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	0	20	-20	0
Odpis aktualizujący wartość inwestycji	197	31	166	1
Rezerwa na naprawy gwarancyjne	392	392	0	160
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	501	537	-36	127
Rezerwa na badanie sprawozdania finansowego	24	13	11	-10
Rezerwa na premie dla zarządu	94	442	-348	79
Rozliczenie robót długoterminowych	12 364	25 512	-13 148	-4 849
Wycena kaucji według zamortyzowanego kosztu	1	1	0	0
Straty na kontraktach	39	259	-220	259
Aktywo na stratę podatkową	11 195	559	10 627	258
Inne	17	233	-216	53
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	36 326	40 765	-4 445	-5 047
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego			4 458	-221
Zmiany aktywa z tyt. podatku odroczonego z tytułu nabycia spółki zależnej				-466
Aktywa/Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego:	22 237	26 732		
	Zmiany podatku odroczonego odniesione na inne całkowite dochody w 2016 roku to -45 tysięcy złotych (-10 tysięcy złotych w 2015 roku).			

Aport zorganizowanej części przedsiębiorstwa do spółki Torpol MS Sp. z o.o. (dawniej MW LEGAL 5 Sp. z o.o.) został wniesiony w dniu 8 grudnia 2011 roku. Przy ustalaniu aktywów z tytułu podatku odroczonego od różnicy przejściowej wynikającej z różnej wyceny podatkowej oraz księgowej aktywów i zobowiązań składających się na zorganizowaną część przedsiębiorstwa Zarząd Spółki z Grupy wziął pod uwagę otrzymane pozytywne interpretacje podatkowe Ministra Finansów, a także oszacował, że Spółka w przyszłych latach osiągnie wystarczające dochody, które umożliwią zrealizowanie tego aktywa.

Powyższe aktywo z tytułu podatku odroczonego wynosi na dzień 31 grudnia 2016 roku 6 581 tysięcy złotych (31 grudnia 2015 roku 7 898 tysięcy złotych).

Jednocześnie Zarząd zwraca jednak uwagę, że często występujące różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym. Realizacja ujemnej różnicy przejściowej w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w kolejnych okresach będzie przebiegała proporcjonalnie do amortyzacji podatkowej aktywów trwałych wniesionych w ramach aportu.

15. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Grupa tworzy taki fundusz i dokonuje okresowych odpisów w wysokości zgodnie z aneksem nr 5 do Regulaminu Wynagradzania pracowników Torpol S.A. z dnia 14 grudnia 2004 roku 10% podstawy do dokonania odpisu zarówno w roku 2016 jak i w okresie porównawczym. Celem Funduszu jest finansowanie działalności socjalnej Grupy, oraz pozostałych kosztów socjalnych.

Grupa skompensowała aktywa Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu ponieważ aktywa te nie stanowią oddzielnych aktywów Grupy. W związku z powyższym, saldo netto na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 0 złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku 0 złotych).

Tabele poniżej przedstawiają analitykę aktywów, zobowiązań oraz kosztów Funduszu.

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Środki trwale wniesione do Funduszu	0	0
Pożyczki udzielone pracownikom	0	0
Środki pieniężne	11	26
Zobowiązania z tytułu Funduszu	11	26
Saldo po skompensowaniu	0	0
	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	174	177

16. Rzeczowe aktywa trwałe

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016

	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transport	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Zaliczki na środki trwałe w budowie	Razem
<u>Wartość początkowa</u>								
<u>brutto środków trwałych</u>								
1 stycznia 2016	394	6 044	71 245	47 709	1 886	1 926	18 531	147 735
Zwiększenia, w tym:	2 441	2 937	1 451	2 371	249	18 584	0	28 033
Nabycie	2 441	2 937	1 326	2 340	238	18 584	0	27 866
Transfery	0	0	29 057	1 531	6	-12 063	-18 531	0
Zmniejszenia, w tym:	0	1 409	2 540	1 832	17	0	0	5 798
Likwidacja i sprzedaż	0	1 409	2 540	1 832	17	0	0	5 798
31 grudnia 2016	2 835	7 572	99 213	49 779	2 124	8 447	0	169 970
<u>Umorzenie środków</u>								
<u>trwałych</u>								
1 stycznia 2016	0	2 148	26 157	23 793	1 525	0	0	53 623
Zwiększenia, w tym:	0	373	7 671	5 513	307	0	0	13 864
Amortyzacja okresu	0	373	7 646	5 511	296	0	0	13 826
Transfery	0	0	11	-11	0	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	1 115	1 430	1 680	17	0	0	4 242
Likwidacja i sprzedaż	0	1 115	1 430	1 680	17	0	0	4 242
31 grudnia 2016	0	1 406	32 409	27 615	1 815	0	0	63 245
<u>Wartość netto</u>								
Saldo otwarcia	394	3 896	45 088	23 916	361	1 926	18 531	94 112
Saldo zamknięcia	2 835	6 166	66 804	22 164	309	8 447	0	106 725

Wartość bilansowa maszyn i urządzeń użytkowanych na dzień 31 grudnia 2016 roku na mocy umów leasingu finansowego wynosi 56 818 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku: 32 588 tysięcy złotych). Wartość bilansowa środków transportu użytkowanych na dzień 31 grudnia 2016 roku na mocy umów leasingu finansowego wynosi 12 432 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku: 14 781 tysięcy złotych).

Na dzień 31 grudnia 2016 jednostka dominująca ustanowiła zabezpieczenie na aktywach trwałych w postaci:

- przewłaszczenia maszyn i urządzeń oraz środków transportu, zastawów rejestrowych oraz cesji praw z polisy ubezpieczeniowej jako zabezpieczenie umowy o okresowe udzielanie gwarancji kontraktowych (PZU S.A.: wartość stanowiących zabezpieczenie maszyn i urządzeń 1 284 tysięcy złotych, wartość stanowiących środków transportu 2 657 tysięcy złotych),
- umów kredytowych oraz umowy pożyczki (Bank Ochrony Środowiska S.A., Bank PEKAO S.A., Bank Handlowy w Warszawie S.A., TF Silesia Sp. z o.o.; wartość stanowiących zabezpieczenie maszyn i urządzeń 6 300 tysięcy złotych, wartość stanowiących zabezpieczenie środków transportu 7 757 tysięcy złotych),

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach złotych)

- umów leasingu (mBank S.A., Nadnotecki Bank Spółdzielczy w Białośliwiu, Bank Spółdzielczy w Jarocinie; wartość stanowiących zabezpieczenie maszyn i urządzeń 2 075 tysięcy złotych, wartość stanowiących zabezpieczenie środków transportu 6 500 tysięcy złotych).

Na dzień 31 grudnia 2015 jednostka dominująca ustanowiła zabezpieczenie na aktywach trwałych w postaci:

- przewłaszczenia maszyn i urządzeń oraz środków transportu, zastawów rejestrowych oraz cesji praw z polisy ubezpieczeniowej jako zabezpieczenie umowy o okresowe udzielanie gwarancji kontraktowych (PZU S.A., TU Generali S.A.: wartość stanowiących zabezpieczenie maszyn i urządzeń 4 988 tysięcy złotych, wartość stanowiących zabezpieczenie środków transportu 2 657 tysięcy złotych),
- umów kredytowych (Bank Ochrony Środowiska S.A., Bank PEKAO S.A., Bank Handlowy w Warszawie S.A.; wartość stanowiących zabezpieczenie maszyn i urządzeń 6 300 tysięcy złotych, wartość stanowiących zabezpieczenie środków transportu 3 252 tysięcy złotych),
- umów leasingu (mBank S.A., Nadnotecki Bank Spółdzielczy w Białośliwiu, Bank Spółdzielczy w Jarocinie; wartość stanowiących zabezpieczenie maszyn i urządzeń 2 075 tysięcy złotych, wartość stanowiących zabezpieczenie maszyn i urządzeń 2 055 tysięcy złotych).

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku nie ustanowiono na rzeczowych aktywach trwałych innych niż opisane powyżej zabezpieczeń zobowiązań finansowych.

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2015

	<i>Grunty</i>	<i>Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej</i>	<i>Urządzenia techniczne i maszyny</i>	<i>Środki transport</i>	<i>Inne środki trwale</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Zaliczki na środki trwałe w budowie</i>	<i>Razem</i>
<u>Wartość początkowa brutto środków trwałych</u>								
1 stycznia 2015	394	5 785	63 241	46 450	1 915	1 354	0	119 139
Zwiększenia, w tym:	0	29	9 008	4 319	177	2 019	18 531	34 059
Nabycie	0	29	8 987	4 319	174	2 019	18 531	34 059
Transfery	0	230	1 141	12	64	-1 447	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	0	2 145	3 072	270	0	0	5 487
Likwidacja i sprzedaż	0	0	2 145	3 072	270	0	0	5 487
31 grudnia 2015	394	6 044	71 245	47 709	1 886	1 926	18 531	147 735
<u>Umorzenie środków trwałych</u>								
1 stycznia 2015	0	1 595	22 150	21 254	1 406	0	0	46 405
Zwiększenia, w tym:	0	553	5 950	5 200	295	0	0	11 998
Amortyzacja okresu	0	553	5 834	5 200	301	0	0	11 888
Transfery	0	0	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	0	1 943	2 661	176	0	0	4 780
Likwidacja i sprzedaż	0	0	1 943	2 661	176	0	0	4 780
31 grudnia 2015	0	2 148	26 157	23 793	1 525	0	0	53 623
<u>Wartość netto</u>								
Saldo otwarcia	394	4 190	41 091	25 196	509	1 354	0	72 734
Saldo zamknięcia	394	3 896	45 088	23 916	361	1 926	18 531	94 112

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączane na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

17. Zysk przypadający na jedną akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto przypisanego akcjonariuszom jednostki dominującej za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym. Rozwodniony zysk netto na jedną akcję dla każdego okresu jest obliczany poprzez podzielenie zysku netto przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej za dany okres przez sumę średniej ważonej akcji zwykłych w danym okresie sprawozdawczym i wszystkich potencjalnych akcji rozwadniających.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego zysku na jedną akcję:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Zysk netto z działalności kontynuowanej	10 091	31 954
Zysk netto	10 091	31 954
Liczba akcji w tysiącach sztuk	22 970	22 970
Średnioważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję w tysiącach sztuk	22 970	22 970
Zysk netto w złotych na jedną akcję przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej:		
podstawowy z zysku za okres	0,44	1,39
podstawowy z zysku z działalności kontynuowanej	0,44	1,39
rozwodniony z zysku za okres	0,44	1,39
rozwodniony z zysku z działalności kontynuowanej	0,44	1,39

W roku 2016 i 2015 nie występowały instrumenty rozwadniające.

18. Aktualizacja wartości niefinansowych aktywów trwałych.

W roku 2016 oraz 2015 Grupa nie dokonała aktualizacji wartości niefinansowych aktywów trwałych.

19. Leasing

19.1. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego

Grupa użytkuje część środków trwałych w ramach leasingu finansowego. Grupa ma możliwość zakupu wynajmowanego sprzętu za kwotę jego wartości rezydualnej na koniec obowiązywania umowy w cenie poniżej ceny rynkowej. Zobowiązania Grupy wynikające z umów leasingu finansowego są zabezpieczone prawami leasingodawców do składników aktywów objętych umową oraz w większości weksłami.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu tych umów oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto przedstawiają się następująco:

	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
	<i>Opłaty minimalne</i>	<i>Opłaty minimalne</i>
W okresie 1 roku	12 715	9 615
W okresie od 1 do 5 lat	34 681	24 889
Powyżej 5 lat	18 325	2 826
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	65 721	37 330
Minus koszty finansowe	-7 669	-2 501
Zdyskontowana wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	58 052	34 829
krótkoterminowe	10 833	8 638
długoterminowe	47 219	26 191

Podsumowanie zestawienia umów leasingowych:

Kwota zadłużenia	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2015</i>
Razem leasing PLN	54 104	29 610
Razem leasing EUR	892	1 224
Razem leasing EUR po przeliczeniu na PLN	3 947	5 219
Razem leasing - uzgodnienie do bilansu	58 051	34 829

19.2. Zobowiązania z tytułu umów leasingu operacyjnego

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku przyszłe minimalne opłaty z tytułu umów nieodwoływalnego leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2015</i>
W okresie 1 roku	87	0
W okresie od 1 do 5 lat	167	0
Powyżej 5 lat	0	0
	254	0

20. Aktywa niematerialne

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016

	<i>Znak towarowy</i>	<i>Inne aktywa niematerialne, w tym prace rozwojowe</i>	<i>Razem</i>
<u>Wartość początkowa brutto aktywów niematerialnych</u>			
1 stycznia 2016	2 200	1 695	3 895
Zwiększenia, w tym:	0	417	417
Nabycie	0	417	417
Transfery	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	3	3
Likwidacja	0	3	3
31 grudnia 2016	2 200	2 109	4 309
<u>Umorzenie aktywów niematerialnych</u>			
1 stycznia 2016	1 760	978	2 738
Zwiększenia, w tym:	440	282	722
Amortyzacja okresu	440	282	722
Transfery	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	3	3
Likwidacja	0	3	3
31 grudnia 2016	2 200	1 257	3 457
<u>Wartość netto</u>			
Saldo otwarcia	440	717	1 157
Saldo zamknięcia	0	852	852

Grupa wykazuje znak towarowy „Elmont”. W latach 2009-2011 znak ten nie podlegał amortyzacji. Zgodnie z zasadami MSR 36, Zarząd Torpol S.A. przeprowadził test na utratę wartości znaku towarowego Elmont. W wyniku profesjonalnego osądu Zarząd podjął decyzję o zmianie okresu ekonomicznej użyteczności znaku towarowego Elmont z czasu nieokreślonego na okres 5 lat. W związku z powyższym od roku 2012 dokonywane są odpisy amortyzacyjne a nie test na utratę wartości.

Inne aktywa niematerialne posiadają określony okres użytkowania oszacowany na podstawie analizy ekonomicznego okresu użyteczności i są amortyzowane metodą liniową przez okres 2,5 lub 40 lat. Aktywa niematerialne badane są pod kątem utraty wartości w przypadku zaistnienia przesłanek wskazujących na taką utratę. Grupa nie ustanowiła żadnych zabezpieczeń na aktywach niematerialnych.

W innych aktywach niematerialnych Grupa na dzień 31 grudnia 2016 roku wykazuje prace rozwojowe o wartości 305 tysięcy złotych (31 grudnia 2015 roku: 366 tysięcy złotych) związane z opracowaniem technologii produkcji elementów wykorzystywanych w realizacji kontraktów budowlanych.

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2015

	<i>Znak towarowy</i>	<i>Inne aktywa niematerialne, w tym prace rozwojowe</i>	<i>Razem</i>
<u>Wartość początkowa brutto aktywów niematerialnych</u>			
1 stycznia 2015	2 200	1 524	3 724
Zwiększenia, w tym:	0	298	298
Nabycie	0	298	298
Transfery	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	127	127
Likwidacja	0	127	127
31 grudnia 2015	2 200	1 695	3 895
<u>Umorzenie aktywów niematerialnych</u>			
1 stycznia 2015	1320	818	2 138
Zwiększenia, w tym:	440	274	714
Amortyzacja okresu	440	219	659
Transfery	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	114	114
Likwidacja	0	114	114
31 grudnia 2015	1 760	978	2 738
<u>Wartość netto</u>			
Saldo otwarcia	880	706	1 586
Saldo zamknięcia	440	717	1 157

21. Wartość firmy

	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
Elmont - Kostrzyn Wlkp. Sp. z o.o.	9 008	9 008
Torpol MS Sp. z o.o.*	0	0
Torpol Oil&Gas Sp. z o.o.	0	874
Razem	9 008	9 882
	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Wartość firmy z konsolidacji na początek okresu:	9 882	9 008
Zwiększenia w związku ze zmianą struktury Grupy	0	874
Zmniejszenia z tytułu odpisu wartości firmy w spółkach zależnych	-874	0
Razem wartość bilansowa na koniec okresu:	9 008	9 882

*Wartość firmy Torpol MS Sp. z o.o. wynosi 410 złotych.

Wartość firmy Torpol Oil&Gas Sp. z o.o.:

	<i>na dzień przejęcia</i>
Cena nabycia	204
Aktywa netto na dzień nabycia	1 342
Udziały niekontrolujące	(672)
Wartość firmy	874

W wyniku nabycia powstały następujące aktywa i zobowiązania:

	<i>na dzień przejęcia</i>
Aktywa trwałe	595
Aktywa obrotowe	1 685
Zobowiązania	(3 622)
Aktywa netto na dzień nabycia	(1 342)

Test na utratę wartości aktywów trwałych

Zgodnie z zasadami MSR 36 Zarząd jednostki dominującej przeprowadził test na utratę wartości aktywów trwałych, w tym niepodlegającej amortyzacji wartości firmy powstałej po nabyciu spółki Elmont (połączenie z jednostką dominującą w 2011 roku) w wysokości 9 008 tysięcy złotych. Test został przeprowadzony poprzez porównanie wartości bilansowej aktywów z wartością odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

W wyniku zakupu spółki Elmont (2008 roku) a także późniejszego połączenia z Torpol S.A. (2011 roku) zaistniała synergia, która spowodowała zwiększenie działalności związanej z robotami na kontraktach kolejowych oraz bezpośrednio związanymi z nimi robotami elektroenergetycznymi, które stanowią nieodłączny element każdego kontraktu kolejowego. Zarząd jednostki dominującej połączył segment „Infrastruktura elektroenergetyczna” z segmentem „Drogi kolejowe” kierując się podobieństwem cech gospodarczych, w tym m.in. podobieństwem procesów produkcyjnych oraz tą samą grupą odbiorców świadczonych usług. Segment „Infrastruktura elektroenergetyczna” na dzień 31 grudnia 2014 przestał istnieć. Wartość firmy analizowana jest zatem na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, jaki stanowi segment kolejowy.

Wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne ustalono na podstawie wartości użytkowej. Wyliczenia te wykorzystują projekcje przepływów pieniężnych przed opodatkowaniem przyjęte w siedmioletnich budżetach finansowych zatwierdzonych przez Zarząd i wyrażone są w wartościach nominalnych.

Prognozowane przychody Spółki Torpol S.A. oszacowano na podstawie kontraktów, które Spółka Torpol S.A. posiada w swoim portfelu oraz na założeniu pozyskania nowych zleceń.

Analizowanym segmentem działalności Spółki jest budownictwo kolejowe, zatem kluczowym czynnikiem rozwoju Spółki będą inwestycje w infrastrukturę kolejową w Polsce. Zarząd zakłada wysokość prognozowanych przychodów w oparciu o ogłoszone plany inwestycyjne PKP PLK (Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku), historyczny udział spółki Torpol S.A. w rynku budownictwa kolejowego (11,5%) i prawdopodobieństwo pozyskania zleceń.

W okresie prognozy (2017-2023) Zarząd ponadto zakłada:

- średnią marżę brutto ze sprzedaży na poziomie 5,3%;
- nakłady inwestycyjne na poziomie średnio 14 mln złotych rocznie, co obejmuje inwestycje o charakterze odtworzeniowym, konieczne do bieżącego utrzymania aktywów Spółki;
- amortyzację na poziomie nakładów inwestycyjnych;
- stopę dyskontową przed opodatkowaniem na poziomie 9,18%, liczonej jako średnioważony koszt kapitału własnego i obcego (WACC);
- stopę wzrostu wartości przepływów pieniężnych po okresie prognozy szczegółowej na poziomie 1,3%, odpowiadającemu poziomowi prognozowanej średniej inflacji;
- wartość zobowiązań oprocentowanych w wysokości 125 mln złotych;
- dyskonto z tytułu braku kontroli w wysokości 10%.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość odzyskiwalna ośrodka wypracowującego środki pieniężne obliczona na podstawie wartości użytkowej znacznie przekroczyła sumę wartości księgowej wartości firmy Elmont i aktywów trwałych spółki Torpol, które są związane z segmentem kolejowym.

Zarząd uważa, że nawet gdyby zaszły zmiany w głównych założeniach, na podstawie których określono wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne, to łączna wartość bilansowa firmy Elmont i aktywów trwałych spółki Torpol nie przekroczyłaby tej wartości odzyskiwalnej.

22. Udział we wspólnych ustaleniach umownych

	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
Akcje i udziały we wspólnych przedsięwzięciach	1 315	1 307
Razem	1 315	1 307
- długoterminowe	1 315	1 307

Do wartości akcji i udziałów zalicza się udział we wspólnym przedsięwzięciu wyceniany metodą praw własności, który jest odpisany w nocie 22.2.

22.1. Wspólne działanie – NLF Torpol Astaldi Spółka cywilna

Grupa posiada 50%-owy udział w spółce NLF Torpol Astaldi spółka cywilna z siedzibą w Łodzi zajmującej się działalnością w zakresie budowy dróg szynowych i kolei podziemnej. Udział w Spółce kwalifikowany jest jako wspólne działanie i ujmowany w sprawozdaniu skonsolidowanym zgodnie z udziałem w Spółce. Spółka NLF Torpol Astaldi spółka cywilna powołana została do prowadzenia kontraktu budowy dworca Nowa Łódź Fabryczna w imieniu konsorcjum, w którym Torpol S.A. posiada udział 40%. Finalnie całość uzyskanych przychodów i poniesionych kosztów na kontrakcie dzielona jest na konsorcjantów w proporcjach do posiadanego udziału w konsorcjum.

22.2. Udział we wspólnym przedsięwzięciu

Grupa posiada 50%-owy udział w spółce Lineal Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu zajmującej się działalnością w zakresie architektury. W podanych okresach sprawozdawczych nie nastąpiły żadne zmiany własnościowe lub praw do głosu w Grupie w tym wspólnym przedsięwzięciu. Tabela poniżej przedstawia skrócone informacje dotyczące aktywów i zobowiązań spółki Lineal Sp. z o.o.:

	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)	2 212	2 411
Aktywa trwałe (długoterminowe)	30	38
Zobowiązania krótkoterminowe	444	676
Zobowiązania długoterminowe	0	0
Przychody ze sprzedaży	2 008	2 513
Koszt własny sprzedaży	1 734	2 225
Przychody ogółem	2 013	2 517
Koszty ogółem	1 976	2 465
Zysk z działalności kontynuowanej	27	18
Inne całkowite dochody netto	0	0
Udział w zysku /stracie - wspólnego przedsięwzięcia	14	9

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2016 roku, 31 grudnia 2015 roku Spółka Lineal nie posiadała aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

22.3. Wspólne działanie – kontrakty realizowane w konsorcjach

Grupa realizuje kontrakty długoterminowe na podstawie umów konsorcjalnych jako lider konsorcjum bez tworzenia odrębnych jednostek. Grupa traktuje udział w takich kontraktach jako udział we wspólnych działaniach jeżeli występuje współkontrola zgodnie z MSSF 11. W związku z powyższym Grupa rozpoznaje w rachunku zysków i strat tylko część wynikającą z udziału w konsorcjum.

Grupa nie ujęła w bilansie aktywów i zobowiązań przypadających na Partnerów konsorcjum.

23. Pozostałe aktywa

23.1. Rozliczenia międzyokresowe w aktywach

	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
Podatki i opłaty	14	8
Gwarancje bankowe i ubezpieczeniowe*	2 543	411
Prenumeraty	85	54
Ubezpieczenia	1 958	3 956
Pozostałe koszty dotyczące przychodów roku następnego	14	208
Leasing	902	0
Pozostałe	103	76
Razem	5 619	4 713
- krótkoterminowe	4 973	4 302
- długoterminowe	646	411

* Koszty z tytułu gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych zawieranych w celu zabezpieczenia należytego wykonania umów o usługi budowlane oraz usunięcia wad i usterek są rozliczane w koszty kontraktu w czasie jego trwania, a po zakończeniu kontraktu - do końca okresu gwarancyjnego. Koszty gwarancji dotyczące przyszłych okresów są ujmowane w ramach rozliczeń międzyokresowych w aktywach.

24. Aktywa trwale zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku Grupa nie posiadała aktywów trwałych zaklasyfikowanych do sprzedaży.

25. Świadczenia pracownicze

25.1. Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia

Jednostki Grupy wypłacają pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty odpraw emerytalnych w wysokości określonej przez Kodeks Pracy. W związku z tym Grupa na podstawie wyceny dokonanej przez profesjonalną firmę aktuarialną tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych. Kwotę tej rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli:

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Na dzień 1 stycznia	799	720
Utworzenie rezerwy	188	142
Zyski i straty aktuarialne	-225	0
Koszty wypłaconych świadczeń	-18	-63
Na dzień 31 grudnia	744	799

Główne założenia przyjęte przez aktuarium na dzień bilansowy do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Stopa dyskontowa (%)	3,59	2,94
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)	2,50	2,50
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)	2,50	2,50

Wskaźnik rotacji pracowników został przyjęty na podstawie danych historycznych Grupy.

Analiza wrażliwości – wpływ na zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń:

	31 grudnia 2016		31 grudnia 2015	
	Wzrost	Spadek	Wzrost	Spadek
Zmiana przyjętej stopy dyskontowej o jeden punkt procentowy	-71	84	-84	101
Zmiana współczynnika rotacji o jeden punkt procentowy	-30	34	-37	41
Zmiana wynagrodzenia o jeden punkt procentowy	84	-72	100	-85

26. Zapasy

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Materiały (według ceny nabycia)	17 713	20 573
Towary (według ceny nabycia)	824	1
Zaliczki na dostawy	0	14
Zapasy ogółem, według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia (kosztu wytworzenia) oraz wartości netto możliwej do uzyskania	18 537	20 588
Krótkoterminowe*	18 537	20 588
Długoterminowe	0	0

*Zapasy przewidziane są do wykorzystania w ciągu roku obrotowego.

W 2016 roku w Grupie nie było zmian odpisów aktualizujących wartość zapasów (w 2015 roku w Grupie nie było zmian odpisów aktualizujących). Żadna kategoria zapasów nie stanowiła zabezpieczenia kredytów lub pożyczek w 2016 roku oraz w 2015 roku. Na dzień 31 grudnia 2016 roku ani na dzień 31 grudnia 2015 roku nie było zapasów wycenianych w cenie sprzedaży netto.

27. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności długoterminowe

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Należności finansowe:		
Należności długoterminowe z tyt. kwot zatrzymanych	514	61
Kaucje zabezpieczające utrzymywane na rachunkach bankowych	26 431	21 847
Należności długoterminowe ogółem	26 945	21 908

Należności krótkoterminowe

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Należności finansowe:		
Należności z tytułu dostaw i usług:	221 508	112 721
Należności z tytułu dostaw i usług	221 504	112 721
Należności z tytułu dostaw i usług od podmiotów powiązanych	4	0
Pozostałe należności finansowe	8 642	4 564
Kaucje zabezpieczające utrzymywane na rachunkach bankowych	1 942	2 010
Należności z tytułu sprzedaży środków trwałych	5 418	0
Kaucje z tytułu zawartych umów handlowych	1 282	2 554
Należności niefinansowe:		
Należności z tytułu podatku dochodowego	14 032	2 030
Rozliczenie kontraktów budowlanych	31 195	31 967
Pozostałe należności niefinansowe	7 137	1 311
Wyłacone zaliczki	685	1 040
Pozostałe należności od jednostek powiązanych	140	140
VAT naliczony do rozliczenia w kolejnych okresach	5 966	0
Inne należności	346	131
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności ogółem netto	282 514	152 593
Odpis aktualizujący należności z tytułu dostaw i usług	20 166	12 545
Odpis aktualizujący inne należności	294	0
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności brutto	302 974	165 138

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj 30-60-dniowy termin płatności.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku kwota należności, na których ustanowiono cesję będącą zabezpieczeniem umów kredytowych oraz umowy pożyczki wyniosła 109 440 tysięcy złotych.

Grupa wykonuje swoje usługi przede wszystkim na rzecz jednostek publicznych oraz pozyskujących środki z funduszy publicznych, w tym funduszy unijnych. Każde pozyskane zamówienie poprzedzone jest procedurą przetargową. Dzięki temu ryzyko kredytowe oceniane jest jako niskie.

Należności z tytułu dostaw i usług (brutto) o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty:

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Do jednego miesiąca	122 654	72 802
Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	87 020	29 805
Powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	3 254	2 007
Powyżej 6 miesięcy do 1 roku	0	516
Powyżej 1 roku	259	0
Należności przeterminowane	28 487	20 136
Należności ogółem (brutto)	241 674	125 266
Odpis aktualizujący należności z tytułu dostaw i usług	20 166	12 545
Należności netto	221 508	112 721

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

Istotna część odpisów aktualizujących wartość należności w 2016 roku oraz 2015 roku dotyczy wystawionych przez jednostkę dominującą not księgowych z tytułu kar umownych na realizowanym kontrakcie (2016 rok: 15 022 tysięcy złotych, 2015 rok: 12 031 tysiące złotych). Grupa aktualizując wartość należności uwzględniła czynnik niepewności otrzymania wierzytelności.

Należności z tytułu dostaw i usług wg długości okresu przeterminowania:

	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
Przeterminowane do jednego miesiąca	3 093	821
Przeterminowane powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	5 465	587
Przeterminowane powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	4 262	6 339
Przeterminowane powyżej 6 miesięcy do 1 roku	1 113	27
Przeterminowane powyżej 1 roku	14 554	12 362
Przeterminowane należności z tytułu dostaw i usług brutto	28 487	20 136
Odpis aktualizujący należności z tytułu dostaw i usług	20 166	12 545
Przeterminowane należności z tytułu dostaw i usług netto	8 321	7 591

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu dostaw i usług:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Odpis aktualizujący na dzień 1 stycznia	12 545	12 426
Zwiększenie	7 621	419
Zmiany w strukturze Grupy Kapitałowej	0	-284
Wykorzystanie	0	0
Odpisanie niewykorzystanych kwot (rozwiązanie odpisu)	0	0
Reklasyfikacja do rezerwy na koszty	0	-16
Odpis aktualizujący na dzień 31 grudnia	20 166	12 545

Poniżej przedstawiono analizę należności z tytułu dostaw i usług, które na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku były przeterminowane, ale nie uznano iż utraciły wartość i nie objęto odpisem.

	<i>Razem</i>	<i>Bieżące</i>	<i>Przeterminowane, lecz ściągalne</i>				
			<i>< 30 dni</i>	<i>30–90 dni</i>	<i>90–180 dni</i>	<i>180–360 dni</i>	<i>>360 dni</i>
31 grudnia 2016	221 508	213 187	2 842	4 799	335	84	261
31 grudnia 2015	112 721	105 130	783	652	5 888	24	244

28. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych.

Na dwóch z kontraktów środki zgromadzone na rachunkach bankowych przeznaczone są wyłącznie na realizację danego kontraktu.

1) Na jednym z kontraktów budowlanych wypływ środków z rachunków potwierdza Partner Konsorcjum. Jednocześnie Torpol S.A. ma wpływ na wypłatę środków przynależnych Partnerowi Konsorcjum. W związku z aneksem do umowy rachunku bankowego podpisanym w grudniu 2016 roku rachunek Konsorcjum zmienił status z rachunku powierniczego na rachunek bankowy. W efekcie Torpol S.A. na dzień 31 grudnia 2016 roku prezentuje 100% środków zgromadzonych na tym rachunku. Wcześniej prezentowano 40% środków

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

zgromadzonych na rachunku zgodnie z udziałem Torpol S.A. w Konsorcjum. Zwiększenie środków pieniężnych w kwocie 52 506 tysięcy złotych odpowiadającej 60% środków pieniężnych zdeponowanych na dzień 31 grudnia 2016 roku nie stanowi faktycznego przepływu pieniężnego, dlatego w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych zaprezentowano je w ramach uzgodnienia bilansowej zmiany stanu środków pieniężnych.

Saldo wyżej opisanych środków pieniężnych prezentowanych jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty wynosiło:

- na dzień 31 grudnia 2016 roku 87 510 tysięcy złotych,
- na dzień 31 grudnia 2015 roku 115 907 tysięcy złotych.

2) Na drugim z kontraktów budowlanych wypływ środków z rachunków powierniczych realizowany jest na podstawie przygotowanej szczegółowej dokumentacji pozytywnie, pisemnie zweryfikowanej przez Doradcę Technicznego.

Saldo środków pieniężnych prezentowanych jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty na wyżej opisanym kontrakcie wynosiło:

- na dzień 31 grudnia 2016 roku 92 928 tysięcy złotych,
- na dzień 31 grudnia 2015 roku 183 188 tysięcy złotych.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w rachunku przepływów pieniężnych składało się z następujących pozycji:

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Środki pieniężne w banku i w kasie	207 105	342 859
Lokaty krótkoterminowe	0	0
Inne środki pieniężne	0	0
Razem	207 105	342 859
w tym:		
- kwoty na realizację konkretnych kontraktów	180 438	299 095
- kwoty na rachunku zagranicznej jednostki	2 309	5 798

29. Przyczyny występowania różnic pomiędzy bilansowymi zmianami niektórych pozycji oraz zmianami wynikającymi ze sprawozdania z przepływów pieniężnych

Przyczyny występowania różnic pomiędzy bilansowymi zmianami niektórych pozycji oraz zmianami wynikającymi ze sprawozdania przepływów pieniężnych przedstawia poniższa tabela:

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
1. Pozycja "pozostałe"- przepływy z działalności operacyjnej:	880	-893
-korekta – kapitał własny	880	-893
2. Pozycja "pozostałe" - przepływy z działalności inwestycyjnej:	-561	-2 131
-korekta – naprawy rewizyjne	-561	-2 131
3. Pozycja "Zmiana stanu należności"	-122 448	239 137
-bilansowa zmiana stanu należności i rozliczeń z tyt. kontraktów budowlanych	-134 958	245 042
-korekta należności – naliczone odsetki	510	166
- korekta należności – podatek dochodowy	12 000	2 030
- korekta należności -zaliczka	0	-8 101
4. Pozycja "Zmiana stanu zapasów"	2 063	15 805
-bilansowa zmiana stanu zapasów	2 051	15 801

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach złotych)

-korekta – reklasyfikacja nieruchomości inwestycyjnej do zapasów	12	-4
5. Pozycja "Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek"	-69 504	-133 085
-bilansowa zmiana stanu zobowiązań i rozliczeń z tyt. kontraktów budowlanych	-6 245	-117 233
-korekta zobowiązań – podatek dochodowy	865	1 490
-korekta zobowiązań – zobowiązania inwestycyjne	-3 924	0
-korekta zobowiązań – odsetki	-613	-1 398
-korekta zobowiązań – leasing	-7 081	118
-korekta zobowiązań - zaliczka	0	-16 062
-korekta zobowiązań – zmiana statusu rachunku bankowego	-52 506	0
6. Pozycja "Zmiana stanu rezerw"	-9 967	14 026
-bilansowa zmiana stanu rezerw	-9 967	14 026
7. Pozycja "Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych"	-4 273	-17 121
-bilansowa zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	-4 314	-17 121
-korekta – aktywo na podatek odroczony nierozliczane przez wynik	41	0
8. Pozycja "Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych"	-5 448	-11 856
-bilansowa zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	- 12 308	-20 949
-korekta - amortyzacja	-14 548	-12 547
-korekta – sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	-1 755	-750
-korekta – zysk na działalności inwestycyjnej	440	380
-korekta – zobowiązania inwestycyjne	3 924	0
-korekta – naprawy rewizyjne	561	2 131
-korekta – leasing finansowy	18 238	11 778
-korekta – zaliczka na ŚT	0	8 101

30. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/ rezerwowe

30.1. Kapitał podstawowy

Kapitał akcyjny	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
TF Silesia Sp. z o.o.	1 746	1 746
Nationale-Nederlanden OFE	440	320
PKO TFI	395	395
Pozostali	2 013	2 133
Razem	4 594	4 594

30.1.1 Wartość nominalna udziałów/akcji

1 lipca 2014 roku nastąpił przydział akcji Torpol S.A. w ramach pierwszej oferty publicznej, w której dotychczasowy właściciel Polimex – Mostostal sprzedał wszystkie posiadane akcje. W ramach oferty publicznej inwestorom zostało zaoferowanych 15 570 000 akcji serii A, tj. wszystkie akcje należące dotychczas do Polimex – Mostostal S.A. oraz 7 400 000 prawa do akcji serii B. Akcje serii A oraz akcje serii B dają te same prawa. Cena nominalna oferowanego akcji i praw do akcji to 8 złotych. Pierwsze notowanie akcji i praw do akcji Torpol S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. odbyło się 8 lipca 2014 roku.

W dniu 22 sierpnia 2014 roku Spółka powzięła informację z danych Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego o wydaniu przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego postanowienia o rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w związku z emisją 7 400 000 akcji serii B oraz wykreśleniu ówczesnego, jedyne akcjonariusza Polimex-Mostostal S.A.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

Po zarejestrowaniu podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 4 594 tysięcy złotych i dzieli się na 15 570 000 akcji serii A oraz 7 400 000 akcji serii B (łącznie 22 970 000 akcji w pełni opłaconych) o wartości nominalnej 0,20 zł każda. Wszystkie wyemitowane akcje są akcjami zwykłymi, na okaziciela, dającymi prawo do 1 głosu. W roku 2016 i 2015 nie było zmian w kapitale zakładowym jednostki dominującej.

Zgodnie ze statutem Spółki do kompetencji Walnego Zgromadzenia należy podejmowanie uchwał w sprawie podwyższenia lub obniżenia kapitału zakładowego.

30.1.2 Akcjonariusze o znaczącym udziale

	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
TF Silesia Sp. z o.o.		
udział w kapitale	38%	38%
udział w głosach	38%	38%
Nationale-Nederlanden OFE		
udział w kapitale	9,58%	6,97%
udział w głosach	9,58%	6,97%
PKO TFI		
udział w kapitale	8,59%	8,59%
udział w głosach	8,59%	8,59%

30.2. Pozostałe kapitały rezerwowe i zapasowe

	<i>Pozostałe kapitały rezerwowe*</i>	<i>Nadwyżka ze sprzedaży akcji poniżej ich wartości nominalnej</i>	<i>Pozostały kapitał zapasowy</i>	<i>Razem</i>
Na dzień 1 stycznia 2016	117 305	54 617	4 301	176 223
Zwiększenie kapitału rezerwowego/zapasowego z tytułu podziału zysku	16 152	0	0	16 152
Na dzień 31 grudnia 2016	133 457	54 617	4 301	192 375
Na dzień 1 stycznia 2015	103 787	54 617	4 301	162 705
Zwiększenie kapitału rezerwowego/zapasowego z tytułu podziału zysku	13 518	0	0	13 518
Na dzień 31 grudnia 2015	117 305	54 617	4 301	176 223

* Pozycja składa się głównie z zysków z lat ubiegłych oraz niepodlegającego podziałowi kapitału z połączenia.

Pozostałe kapitały rezerwowe zgodnie ze Statutem Spółki Akcyjnej tworzone są na pokrycie szczególnych strat lub wydatków.

30.3. Dywidendy wypłacone. Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy

Zgodnie z wymogami Kodeksu Spółek Handlowych od dnia przekształcenia w spółkę akcyjną, jednostka dominująca jest obowiązana utworzyć kapitał zapasowy na pokrycie straty. Do tej kategorii kapitału przeznacza się co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy wykazanego w jednostkowym sprawozdaniu jednostki dominującej, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału podstawowego jednostki dominującej. O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie. Jednakże części kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego można użyć jedynie na pokrycie straty wykazanej w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej i nie podlega ona podziałowi na inne cele.

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jednostka dominująca spełniła wymogi w zakresie wysokości kapitału zapasowego przewidziane w Kodeksie Spółek Handlowych.

Akcjonariusze mają prawo do udziału w zysku wykazanym w sprawozdaniu finansowym, zbadanym przez biegłego rewidenta, który został przeznaczony przez Walne Zgromadzenie do wypłaty. Zysk rozdziela się w stosunku do liczby akcji. Jeżeli akcje nie są całkowicie pokryte, zysk rozdziela się w stosunku do dokonanych wpłat na akcje (art. 347 KSH). Zgodnie z § 20 ust. III Statutu jednostki dominującej, zysk pozostały po dokonaniu obowiązkowych odpisów przeznaczony jest w pierwszej kolejności na pokrycie straty za lata ubiegłe.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku istnieje ograniczenie dotyczące wypłaty dywidendy wynikające z umów finansowych z bankami: DNB Bank Polska S.A. (jednostka dominująca doloży wszelkich starań aby akcjonariusze nie podejmowali decyzji o wypłacie dywidendy jeżeli podjęcie decyzji spowodowałoby naruszenie warunków umowy) Bank Zachodni WBK S.A., Bank Gospodarstwa Krajowego (ograniczenie dotyczy zakazu wypłacania dywidendy bez uprzedniej pisemnej zgody banku). Na dzień zatwierdzenia sprawozdania finansowego umowa z Bankiem Zachodnim WBK S.A. oraz BGK nie obowiązują.

Dywidenda z akcji zwykłych za 2015 rok, wypłacona dnia 30 września 2016 roku oraz 30 listopada 2016, wyniosła 15 849 300 złotych (za 2014 rok, wypłacona dnia 31 sierpnia 2015 roku oraz 30 listopada 2015 roku: 11 485 000 złotych). Wartość dywidendy na jedną akcję zwykłą wypłaconej za rok 2015 wyniosła 0,69 złotych (za rok 2014: 0,5 złotych).

Na 31 grudnia 2016 roku kwota niepodzielonego jednostkowego wyniku finansowego jednostki dominującej wynosi 15 362 tysięcy złotych.

31. Informacja o emisji, wykupie i spłacie dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych

W dniu 30 lipca 2015 roku Jednostka dominująca podjęła uchwałę w sprawie emisji obligacji serii A.

W dniu 31 lipca 2015 roku zarząd Jednostki dominującej, na podstawie zbudowanej książki popytu podjął uchwałę w sprawie przydziału 40 000 obligacji serii A o wartości nominalnej 1 tysiąc złotych i o łącznej wartości 40 mln złotych.

W dniu 6 sierpnia 2015 roku (dzień emisji) obligacje serii A zostały wprowadzone do Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i w związku z powyższym w tej dacie zostały zapisane na rachunkach inwestorów. Obligacje są obligacjami zwykłymi, niezabezpieczonymi, zdematerializowanymi, na okaziciela i zostały wyemitowane w trybie art. 33 pkt 2 ustawy o obligacjach z dnia 15 stycznia 2015 roku (Ustawa o obligacjach). Z tytułu obligacji przysługują wyłącznie świadczenia pieniężne. Wykup obligacji nastąpi w terminie 36 miesięcy od dnia ich przydziału. Jednostka dominująca posiada prawo wcześniejszego wykupu obligacji na zasadach określonych w warunkach emisji obligacji. Oprocentowanie obligacji zostało ustalone na poziomie WIBOR 6M + 2% i będzie wypłacane w sześciomiesięcznych okresach odsetkowych z zastrzeżeniem, iż z uwagi na dostosowanie okresów odsetkowych do półrocznych okresów kalendarzowych pierwszy i ostatni okres odsetkowy zostały ustalone na okres inny niż sześciomiesięczny. Obligacje nie są zabezpieczone. Jednostka dominująca zobowiązała się do utrzymania poniższych wskaźników finansowych:

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

- wskaźnik zadłużenia netto rozumianego jako stosunek zadłużenia finansowego netto do EBITDA nie będzie większy niż 4.0x na koniec każdego okresu 12 miesięcy kończący się dnia 30 czerwca oraz 31 grudnia każdego roku,
- wskaźnik kapitałowy (rozumiany jako stosunek kapitału własnego do wartości aktywów ogółem) będzie na poziomie nie niższym niż 20% na koniec każdego okresu 12 miesięcy kończący się dnia 30 czerwca oraz 31 grudnia każdego roku.

W dniu 2 listopada 2015 roku Jednostka dominująca powzięła informację o podjęciu uchwały przez spółkę BondSpot S.A. w sprawie wprowadzenia obligacji do alternatywnego systemu obrotu na Catalyst.

32. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki

	<i>Termin spłaty</i>	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
Krótkoterminowe			
Kredyt w rachunku kredytowym (Credit Agricole Bank Polska S.A.)	21 grudnia 2017	10 419	0
Kredyt w rachunku kredytowym (DnB Bank Polska S.A.)	30 czerwca 2016	0	6 789
Kredyt w rachunku bieżącym (Bank Handlowy w Warszawie S.A.)	23 czerwca 2017	1 237	0
Towarzystwo Finansowe SILESIA Sp. z o.o.	15 października 2017	17 059	0
Kredyt w rachunku bieżącym (BZ WBK S.A.)	31 maja 2017	1 928	1 749
Kredyt w rachunku kredytowym (DnB Bank Polska S.A.)	30 czerwca 2017	8 246	886
Odsetki		29	0
Pożyczka od Spółki DIMARK S.A.	15 stycznia 2017	66	123
Razem		38 984	9 547

GRUPA TORPOL S.A.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach złotych)

Lp.	Bank kredytujący / pożyczkodawca	Kwota i waluta kredytu wg umowy (w tysiącach)	Zadłużenie z tytułu kredytu / pożyczki - krótkoterminowe (w tysiącach)	Zadłużenie z tytułu odsetek – waluta (w tysiącach)	Termin spłaty	Rodzaj kredytu	Oprocentowanie	Zabezpieczenie kredytu		
								Zastawy rejestrowe	Hipoteki	Cesje/Poręczenia / Weksle / Oświadczenia
1	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	10 000 PLN	0 PLN	0 PLN	07 lutego 2017	kredyt w rachunku kredytowym	WIBOR 1M + marża Banku	brak	brak	1) złożony wniosek o przelew wierzytelności z kontraktu do kwoty 10 mln złotych (cesja warunkowa po uzyskaniu zgody PKP PLK S.A., 2) oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 par. 1 ust. 5 Kpc do kwoty 12 mln złotych
2	Bank Handlowy w Warszawie S.A..	25 000 PLN	0 PLN	26 PLN	05 maja 2017	kredyt w rachunku bieżącym	WIBOR 1M + marża Banku	zastaw rejestrowy na zgrzewarce szyn typu KCM-005Y1 na podwoziu dwudrogowym DAF 105 FX FKA wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej	brak	1) weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową,
3	DnB Bank Polska S.A.	17 000 NOK	16 940 NOK	0 NOK	30 czerwca 2017	kredyt w rachunku kredytowym	OIBOR 1M + marża Banku	brak	brak	1) pełnomocnictwo do rachunków w Banku, 2) oświadczenie o ustanowieniu tytułów egzekucyjnych w trybie art. 777 par. 1 punkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego do kwoty 25,5 mln NOK TORPOL S.A. oraz TORPOL NORGE AS, 3) Mortgage on receivables zgodnie z prawem norweskim (wierzytelność wynikająca z rachunku TORPOL NORGE NUF oraz rachunku TORPOL NORGE AS prowadzonych przez DnB ASA w Norwegii)
4	DnB Bank Polska S.A. (współkredytobiorcą jest TORPOL NORGE AS)	500NOK	0 NOK	0 NOK	28 lutego 2018	kredyt w rachunku kredytowym	OIBOR 1M + marża Banku	brak	brak	1) pełnomocnictwo do rachunków w Banku, 2) oświadczenie o ustanowieniu tytułów egzekucyjnych w trybie art. 777 par. 1 punkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego do kwoty 750 tysiącach NOK TORPOL S.A. oraz TORPOL NORGE AS, 3) Mortgage on receivables zgodnie z prawem norweskim (wierzytelność wynikająca z rachunku TORPOL NORGE NUF oraz rachunku

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach złotych)

										TORPOL NORGE AS prowadzonych przez DnB ASA w Norwegii)
5	Bank PEKAO S.A.	3 000 PLN	0 PLN	0 PLN	31 lipca 2017	kredyt w rachunku bieżącym	WIBOR 1M + marża Banku	zastaw rejestrowy na transporterze materiałów sypkich MFS 40 wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej	brak	1) weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową, 2) pełnomocnictwo do rachunków w Banku, 3) oświadczenie o poddaniu się egzekucji na podstawie art. 777 par. 1 pkt 5 Kpc do kwoty 3,6 mln złotych
6	Towarzystwo Finansowe SILESIA sp. z o.o.	17 000 PLN	17 000 PLN	59 PLN	15 października 2017	pożyczka	WIBOR 1M + marża	zastaw rejestrowy na 5 transporterach materiałów sypkich typu MFS 40 wraz z cesją praw z polis ubezpieczeniowych	brak	1) przelew wierzytelności z kontraktu do kwoty 15mln złotych, 2) oświadczenie o ustanowieniu tytułów egzekucyjnych w trybie art. 777 par. 1 punkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego do kwoty 25,5 mln złotych, 3) weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową
7	Credit Agricole Bank Polska S.A.	20 000 PLN	10 387 PLN	32 PLN	21 grudnia 2017	kredyt w rachunku kredytowym	WIBOR 1M + marża Banku	brak	brak	1) przelew wierzytelności z finansowanego kontraktu, 2) oświadczenie o ustanowieniu tytułów egzekucyjnych w trybie art. 777 par. 1 punkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego do kwoty 97,5 mln złotych (łącznie z sublimitem na gwarancje), 3) złożony wniosek o cesję wierzytelności z kontraktu do kwoty 7mln złotych
8	Bank Ochrony Środowiska S.A.	6 500 PLN	0 PLN	3 PLN	27 grudnia 2017	kredyt w rachunku bieżącym	WIBOR 1M + marża Banku	zastaw rejestrowy na 3 transporterach materiałów sypkich typu MFS 40 wraz z cesją praw z polis ubezpieczeniowych (zgodnie z podpisanym aneksem do umowy zastawu docelowo 2 transportery)	brak	1) weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową, 2) pełnomocnictwo do rachunków w Banku 3) oświadczenie o ustanowieniu tytułów egzekucyjnych w trybie art. 777 par. 1 punkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego do kwoty 16,25 mln złotych

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach złotych)

9	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	1 250 PLN	1 234 PLN	3 PLN	23 czerwca 2017	kredyt w rachunku bieżącym	WIBOR 3M + marża Banku	brak	brak	1) poręczenie cywilno-prawne Torpol S.A. do kwoty 1,5mln złotych, 2) oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 par. ust. 5 Kpc do kwoty 1,5 mln złotych
10	Bank Zachodni WBK.	3 000 PLN	1 928 PLN	0 PLN	31 maja 2017	kredyt w rachunku bieżącym	WIBOR 1M + marża Banku	brak	brak	1) weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową, 2) przystąpienie do długu Torpol S.A. wraz z wekslem i deklaracją wekslową, 3) pełnomocnictwo do rachunku
11	DIMARK S.A.	120 PLN	59 PLN	7 PLN	15 stycznia 2017	pożyczka	stałe	brak	brak	brak
Razem PLN		85 870 PLN	30 607 PLN	130 PLN						
Razem NOK		17 500 NOK	16 940 NOK	0 NOK						
kurs z dnia 31 grudnia 2016		0,4868								
Razem w PLN		94 389 PLN	38 854 PLN	130 PLN						

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

33. Rezerwy

33.1. Zmiany stanu rezerw

	<i>Rezerwy na naprawy gwarancyjne</i>	<i>Świadczenia po okresie zatrudnienia</i>	<i>Rezerwa na sprawę sporną*</i>	<i>Rezerwa na koszty kontraktów</i>	<i>Rezerwa na straty na kontraktach</i>	<i>Ogółem</i>
Na dzień 1 stycznia 2016	2 061	799	9 511	10 555	1 362	24 288
Utworzone w ciągu roku obrotowego	0	188	551	0	204	943
Wykorzystane	0	17	0	0	0	17
Rozwiązane	0	226	0	9 305	1 362	10 893
Na dzień 31 grudnia 2016	2 061	744	10 062	1 250	204	14 321
Krótkoterminowe na dzień 31 grudnia 2016	2 061	52	10 062	1 250	204	13 629
Długoterminowe na dzień 31 grudnia 2016	0	692	0	0	0	692
Razem	2 061	744	10 062	1 250	204	14 321
Na dzień 1 stycznia 2015	1 221	720	8 321	0	0	10 262
Utworzone w ciągu roku obrotowego	840	142	1 190	10 555	1 362	14 089
Wykorzystane	0	63	0	0	0	63
Rozwiązane	0	0	0	0	0	0
Na dzień 31 grudnia 2015	2 061	799	9 511	10 555	1 362	24 288
Krótkoterminowe na dzień 31 grudnia 2015	2 061	33	9 511	10 555	1 362	23 522
Długoterminowe na dzień 31 grudnia 2015	0	766	0	0	0	766
Razem	2 061	799	9 511	10 555	1 362	24 288

* Rezerwa dotyczy sprawy spornej z podwykonawcą. Przewidywany czas wyływów trudno określić. Opis spraw sądowych – nota 35.1.

Grupa tworzy rezerwy metodą szczegółowej identyfikacji analizując ryzyko związane z poszczególnymi transakcjami.

Grupa tworzy rezerwę na koszty przewidywanych napraw gwarancyjnych w oparciu o poziom napraw gwarancyjnych odnotowanych w latach ubiegłych. Grupa na dzień 31 grudnia 2016 roku wykazała rezerwę na koszty przewidywanych napraw gwarancyjnych w kwocie 2 061 tysięcy złotych (2015 rok: 2 061 tysięcy złotych).

33.2. Inne rezerwy

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa nie utworzyła innych rezerw.

34. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zobowiązania finansowe, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe

34.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zobowiązania finansowe oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania długoterminowe

	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
Rezerwy	692	766
Zobowiązania finansowe:		
Obligacje długoterminowe	40 000	40 000
Pozostałe zobowiązania finansowe	53 183	50 223
Zobowiązania z tytułu leasingu	47 219	26 191
Zobowiązania finansowe inne	51	13 893
Zobowiązania z tytułu kwot zatrzymanych	5 913	10 139
Razem	<u>93 875</u>	<u>90 989</u>

Zobowiązania krótkoterminowe

	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
Zobowiązania finansowe:		
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	232 627	172 109
Wobec jednostek powiązanych	487	0
Wobec jednostek pozostałych	232 140	172 109
Kredyty i pożyczki	38 984	9 547
Pozostałe zobowiązania finansowe	36 584	30 117
Zobowiązania z tytułu leasingu	10 833	8 638
Zobowiązania z tyt. zakupu środków trwałych	3 923	0
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	5 654	4 580
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń	784	2 869
Usługi niefakturowane	15 390	11 857
Zobowiązania finansowe inne	0	2 173
Zobowiązania niefinansowe:		
Podatek dochodowy od osób prawnych	0	0
Rozliczenie kontraktów budowlanych i przychodów przyszłych okresów	30 513	97 119
Kontrakty budowlane	27 942	93 698
Rozliczenie międzyokresowe przychodów	2 571	3 421
Pozostałe zobowiązania niefinansowe	8 608	18 192
Podatek VAT	1 625	12 255
Podatek dochodowy od osób fizycznych	2 083	917
Pozostałe z tytułu podatków cel i ubezpieczeń społecznych	4 054	4 835
Zaliczki otrzymane na dostawy	717	68
Inne zobowiązania	129	117
Rozliczenia międzyokresowe (nota 34.2)	8 025	11 433
Rezerwy (nota 33.1)	13 629	23 522
Razem	<u>368 970</u>	<u>362 039</u>

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

Zasady i warunki płatności powyższych zobowiązań:

Transakcje z podmiotami powiązаныmi są zawierane na warunkach rynkowych (typowe transakcje handlowe).

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są oprocentowane i zazwyczaj rozliczane w terminach 30 dniowych.

Zobowiązanie publicznoprawne są płacone zgodnie z terminami płatności regulowanymi przez polskie przepisy prawa. Zobowiązania w stosunku do pracowników są regulowane do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, którego dotyczą koszty wynagrodzeń.

Zobowiązania z tytułu odsetek są zazwyczaj rozliczane na podstawie zaakceptowanych not odsetkowych.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty:

	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
Do jednego miesiąca	107 704	69 517
Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	59 012	69 361
Powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	415	3 893
Powyżej 6 miesięcy do 1 roku	16 813	12 855
Powyżej 1 roku	311	50
Zobowiązania przeterminowane	48 372	16 433
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług ogółem	232 627	172 109

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług wg długości okresu przeterminowania:

	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
Przeterminowane do jednego miesiąca	28 684	15 083
Przeterminowane powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	17 537	699
Przeterminowane powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	1 586	401
Przeterminowane powyżej 6 miesięcy do 1 roku	497	177
Przeterminowane powyżej 1 roku	68	73
Zobowiązania przeterminowane ogółem	48 372	16 433

34.2. Rozliczenia międzyokresowe w pasywach

	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
Rozliczenia międzyokresowe kosztów z tytułu:		
Niewykorzystanych urlopów	4 918	4 063
Premii i nagród	492	2 326
Badania sprawozdania finansowego	125	64
Rozliczenia międzyokresowe bierne kosztów dotyczących podwykonawców	2 220	3 197
Rezerwa na koszty i sprawy sporne	266	1 693
Pozostałe	4	90
Razem	8 025	11 433
- krótkoterminowe	8 025	11 433
- długoterminowe	0	0

35. Zobowiązania warunkowe

	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
Zobowiązania z tytułu gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych	451 393	395 783
Poręczenia	1 338	3 080
Inne zobowiązania warunkowe	629	886
Razem zobowiązania warunkowe	453 360	399 749

Zobowiązania warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń to przede wszystkim gwarancje wystawione przez banki i firmy ubezpieczeniowe na rzecz kontrahentów spółek Grupy na zabezpieczenie ich roszczeń w stosunku do spółek Grupy z tytułu wykonywanych kontraktów budowlanych. Instytucjom finansowym przysługuje roszczenie zwrotne z tego tytułu wobec spółek Grupy. Ewentualny przewidywany czas wypływów środków pieniężnych trudno określić.

35.1. Sprawy sądowe**Sprawy prowadzone przeciwko jednostkom Grupy**

<i>Lp.</i>	<i>Opis przedmiotu sporu</i>	<i>Wartość przedmiotu sporu</i>	<i>Nazwa strony przeciwnej</i>	<i>Nazwa organu, przed którym toczy się postępowanie</i>	<i>Etap sprawy</i>
1	O zapłatę	19 556 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A. oraz Systra-Sotecni S.p.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	<p>Pozwem z dnia 24 października 2014 roku spółki Systra S.A. i Systra-Sotecni S.p.A. (dalej łącznie jako „Projektant”) wniosły o zasądzenie solidarnie (ewentualnie na zasadzie in solidum, tj. z zastrzeżeniem, że zapłata przez któregokolwiek z członków Konsorcjum zwalnia pozostałych) od Konsorcjum na rzecz Systra S.A. kwoty 16 210 tysięcy złotych wraz z ustawowymi odsetkami oraz na rzecz Systra-Sotecni S.p.A. kwoty 3 346 tysięcy złotych wraz z ustawowymi odsetkami. Projektant wywodzi swoje roszczenie z umowy podwykonawstwa na usługi projektowe zawartej z Konsorcjum w dniu 6 grudnia 2011 roku („Umowa”). Umowa została zawarta w związku z realizacją projektu Łódź Fabryczna, którego generalnym wykonawcą jest Konsorcjum. W dniu 30 stycznia 2015 została złożona odpowiedź na pozew. Powód w dniu 19 marca 2015 złożył replikę na odpowiedź na pozew, natomiast Konsorcjum ponownie złożyło odpowiedź na replikę w dniu 19 maja 2015 roku. W dniu 28 kwietnia 2015 odbyła się rozprawa na której Sąd przesłuchał świadka W dniach 8,9 i 11 września odbyły się rozprawy na których sąd przesłuchał pięciu świadków ze strony SYSTRA i dwóch świadków ze strony Konsorcjum. W terminie 1 i 3 grudnia 2015 roku zostali przesłuchani kolejni świadkowie. Kolejne rozprawy odbyły się 15marca (przesłuchano 2 świadków ze strony Konsorcjum) i 17 marca 2016 roku (przesłuchano 3 świadków ze strony Konsorcjum). W dniu 12 kwietnia 2016 roku Konsorcjum złożyło nowy wniosek dowodowy. W dniu 21 czerwca 2016 roku odbyła się rozprawa, na której zeznania złożyło 3 świadków ze strony Konsorcjum. W dniu 23 czerwca 2016 roku odbyła się rozprawa, na której przesłuchano 1 świadka ze strony Systra. W dniu 27 czerwca 2016 roku Konsorcjum złożyło pismo, w którym zastrzeżono możliwość złożenia wniosku o ponowne przesłuchanie świadka Systra S.A. W dniu 11 sierpnia 2016 roku Systra złożyła wniosek dowodowy. W dniu 11 października 2016 roku Konsorcjum złożyło nowy wniosek dowodowy.</p> <p>Pismem z dnia 16 listopada 2016 roku Konsorcjum wniosło o rozszerzenie powództwa wzajemnego o kwotę 12 440 219,29 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie z tytułu odszkodowania za szkodę poniesioną przez Konsorcjum w związku z wadliwą dokumentacją projektową. Sąd wyłączył pismo zawierające rozszerzenie powództwa do odrębnego postępowania - obecnie prowadzone jest ono przed Sądem Okręgowym w Poznaniu. Na terminie rozprawy w dniu 18 listopada 2016 roku został przesłuchany świadek zgłoszony przez Konsorcjum oraz Torpol S.A. jako strona. Na terminie rozprawy w dniu 5 stycznia 2017 roku sąd oddalił wnioski dowodowe stron o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego wskazując, że w ocenie Sądu nie ma potrzeby przeprowadzania dowodu z opinii biegłego w sprawie. Obie strony postępowania złożyły zastrzeżenia do protokołu wskazując na naruszenie przepisów postępowania. Wyrokiem z dnia 2 lutego 2017 roku sąd zasądził od Konsorcjum solidarnie odrębnie na rzecz Systra i Systra Sotecni kwoty odpowiednio 16 mln zł oraz 3,3 mln zł wraz z ustawowymi odsetkami z tytułu realizacji umowy, oraz zasądził na rzecz Konsorcjum od Systra i Systra Sotecni kwotę 0,2 mln zł z tytułu kar umownych za nieterminowe przedkładanie raportów, Natomiast w sprawie z powództwa wzajemnego Konsorcjum przeciwko Systra i Sotecni obejmującego roszczenia Konsorcjum z tytułu nieobjętych potrąceniem kar umownych naliczonych na podstawie umowy, sąd oddalił</p>

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach złotych)

					powództwo wzajemne.
2	O zapłatę	6 939 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	Pozwem wzajemnym z dnia 25 września 2014 roku SYSTRA S.A wniosła o zasądzenie od Spółki i Astaldi S.p.A. solidarnie (ewentualnie na zasadzie in solidum) kwoty 6 639 tysięcy złotych wraz z ustawowymi odsetkami tytułem wynagrodzenia za roboty dodatkowe w związku z realizacją Umowy. W dniu 30 stycznia 2015 została złożona odpowiedź na pozew. W dniu 2 marca 2015 SYSTRA S.A. złożyła w Sądzie replikę na odpowiedź na pozew wzajemny, natomiast 13 maja 2015 Konsorcjum złożyli w Sądzie odpowiedź na replikę. W dniu 20 maja 2015 miała miejsce rozprawa, kolejna odbyła się w dniu 22 września na której Sąd przesłuchał dwóch świadków zgłoszonych przez Wspólników spółki. Na terminach rozpraw w dniach 30 sierpnia 2016 roku i 14 grudnia 2016 roku zeznania złożyło 2 świadków ze strony Konsorcjum. Sąd wyznaczył nowy termin rozprawy na dzień 16 maja 2017 roku, na którym przesłuchanych zostanie kolejnych dwóch świadków ze strony Konsorcjum.

Sprawy prowadzone z wniosku jednostek Grupy

<i>Lp.</i>	<i>Opis przedmiotu sporu</i>	<i>Wartość przedmiotu sporu</i>	<i>Nazwa strony przeciwnej</i>	<i>Nazwa organu, przed którym toczy się postępowanie</i>	<i>Etap sprawy</i>
1	O zapłatę	33 028 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A. oraz Systra-Soteconi S.p.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	W dniu 13 marca 2015 roku Spółka z Grupy w imieniu konsorcjum realizującego kontrakt „Łódź Fabryczna” złożyła do sądu pozew przeciwko dwóm byłym kontrahentom Systra S.A. oraz Systra-Soteci S.p.A. Złożony pozew obejmuje roszczenia konsorcjum realizującego kontrakt wobec byłych kontrahentów z tytułu nieobjętych potrąceniem kar umownych naliczonych na podstawie umowy realizowanej pomiędzy tymi podmiotami a konsorcjum w kwocie ok. 17 248 tysięcy złotych, z czego ok. 8 600 tysięcy złotych względem Systra S.A. (50%) oraz 8 600 tysięcy złotych względem Systra-Soteci S.p.A. (50%). W dniu 29 kwietnia 2015 Projektant złożył do sądu odpowiedź na pozew wzajemny. Replika na odpowiedź w przygotowaniu. W dniu 7 września 2015 roku, została złożona do Sądu replika na odpowiedź na pozew wzajemny. W grudniu 2015 roku zasadnicze powództwo wzajemne przeciwko byłym kontrahentom zostało rozszerzone o dotychczasowe roszczenie ewentualne dochodzone w ramach tego samego pozwu obok roszczenia głównego. Obecnie łączna wartość żądania pozwu wzajemnego w tym postępowaniu wynosi 33 028 tysięcy złotych. Kolejne rozprawy odbyły się 15 marca (przesłuchano 2 świadków ze strony Konsorcjum) i 17 marca 2016 roku (przesłuchano 3 świadków ze strony Konsorcjum). W dniu 12 kwietnia 2016 roku Konsorcjum złożyło nowy wniosek dowodowy. W dniu 21 czerwca 2016 roku odbyła się rozprawa, na której zeznania złożyło 3 świadków ze strony Konsorcjum. W dniu 23 czerwca 2016 roku odbyła się rozprawa, na której przesłuchano 1 świadka ze strony Systra. W dniu 27 czerwca 2016 roku Konsorcjum złożyło pismo, w którym zastrzeżono możliwość złożenia wniosku o ponowne przesłuchanie świadka Systra S.A. W dniu 11 sierpnia 2016 roku Systra złożyła wniosek dowodowy. W dniu 11 października 2016 roku Konsorcjum złożyło nowy wniosek dowodowy. Pismem z dnia 16 listopada 2016 roku Konsorcjum wniosło o rozszerzenie powództwa wzajemnego o kwotę 12 440 219,29 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie z tytułu odszkodowania za szkodę poniesioną przez Konsorcjum w związku z wadliwą dokumentacją projektową. Sąd wyłączył pismo zawierające rozszerzenie powództwa do odrębnego postępowania - obecnie prowadzone jest ono przed Sądem Okręgowym w Poznaniu. Na terminie rozprawy w dniu 18 listopada 2016 roku został przesłuchany świadek zgłoszony przez Konsorcjum oraz Torpol S.A. jako strona. Na terminie rozprawy w dniu

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach złotych)

					5 stycznia 2017 roku sąd oddalił wnioski dowodowe stron o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego wskazując, że w ocenie Sądu nie ma potrzeby przeprowadzania dowodu z opinii biegłego w sprawie. Obie strony postępowania złożyły zastrzeżenia do protokołu wskazując na naruszenie przepisów postępowania. Wyrokiem z dnia 2 lutego 2017 roku sąd zasądził od Konsorcjum solidarnie odrębnie na rzecz Systra i Systra Soteczni kwoty odpowiednio 16 mln zł oraz 3,3 mln zł wraz z ustawowymi odsetkami z tytułu realizacji umowy, oraz zasądził na rzecz Konsorcjum od Systra i Systra Soteczni kwotę 0,2 mln zł z tytułu kar umownych za nieterminowe przedkładanie raportów, Natomiast w sprawie z powództwa wzajemnego Konsorcjum przeciwko Systra i Soteczni obejmującego roszczenia Konsorcjum z tytułu nieobjętych potrąceniem kar umownych naliczonych na podstawie umowy, sąd oddalił powództwo wzajemne.
2	O zapłatę	82 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	Pozwem z dnia 18 kwietnia 2014 roku Spółka z Grupy i Astaldi S.p.A., działając jako wspólnicy spółki cywilnej o nazwie NLF Torpol Astaldi s.c., wniosły o zasądzenie od Systra S.A. z siedzibą w Paryżu, Francja, solidarnie na rzecz Spółki i Astaldi S.p.A. kwoty 82 tysięcy złotych wraz z ustawowymi odsetkami. Kwota ta stanowi niezapłacony przez Systra S.A. czynsz z tytułu najmu kontenera na podstawie umowy najmu z dnia 1 stycznia 2013 roku oraz skapitalizowane odsetki do dnia złożenia pozwu. W dniu 28 maja 2014 roku Sąd Okręgowy w Łodzi wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym. SYSTRA S.A. od nakazu zapłaty wniosła sprzeciw. W dniu 27 stycznia Wspólnicy spółki złożyli odpowiedź na sprzeciw SYSTRA S.A. W dniu 11 marca 2015 do Sądu wpłynęła replika na naszą odpowiedź, natomiast w dniu 13 maja 2015 została złożona odpowiedź na replikę. W dniu 20 maja 2015 miała miejsce rozprawa. Kolejna rozprawa jest zaplanowana na 22 września 2015.na której Sąd przesłuchał dwóch świadków zgłoszonych przez Wspólników spółki. Kolejna rozprawa została wyznaczona na dzień 24 lutego 2016 roku, jednak termin ten został odwołany, a kolejny wyznaczono na dzień 21 czerwca 2016 roku (planowane jest przesłuchanie 1 świadka). Rozprawa wyznaczona na 21 czerwca 2016 roku została odwołana z powodu choroby sędziego, nowe posiedzenie Sądu zostało wyznaczone na 30 sierpnia 2016 roku. Na terminach rozpraw w dniach 30 sierpnia 2016 roku i 14 grudnia 2016 roku zeznania złożyło 2 świadków ze strony Konsorcjum. Sąd wyznaczył nowy termin rozprawy na dzień 16 maja 2017 roku, przesłuchanych zostanie kolejnych dwóch świadków ze strony Konsorcjum.

Należności, których dotyczą wyżej opisane sprawy zostały w całości objęte odpisem aktualizującym wartość należności.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

35.2. Rozliczenia podatkowe

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Systemu podatkowy w Norwegii jest spójny i dokładnie uregulowany. Stopień stabilności systemu podatkowego jest określany jako wyższy w porównaniu z systemem podatkowym w Polsce.

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat (w Norwegii przez okres 10 lat), począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Grupy mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe.

Zarząd Spółki z Grupy ocenił skutki podatkowe wyodrębnienia zorganizowanej części przedsiębiorstwa i na tej podstawie rozpoznał aktywo z tytułu podatku odroczonego w wysokości 6 581 tysięcy złotych wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku. Zarząd w dniu 22 marca 2012 otrzymał pozytywną interpretację podatkową Ministra Finansów w zakresie podatku VAT oraz w dniu 4 kwietnia 2012 roku otrzymał pozytywną interpretację podatkową Ministra Finansów w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych, a także oszacował, że Grupa w przyszłych latach osiągnie wystarczające dochody, które umożliwią zrealizowanie tego aktywa.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku nie zidentyfikowano policzalnego ryzyka podatkowego.

36. Informacje o podmiotach powiązanych

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązanymi w roku 2016:

	<i>Przychody netto ze sprzedaży usług i materiałów</i>	<i>Zakup usług</i>	<i>Należności z tyt. dostaw i usług</i>	<i>Otrzymane pożyczki</i>	<i>Zobowiązania z tyt. dostaw i usług</i>
I Podmioty o znaczącym wpływie na Spółkę:					
Towarzystwo Finansowe Silesia Sp. z o.o.	-	142	-	17 056	-
II Wspólne przedsięwzięcie wyceniane metodą praw własności:					
Lineal Sp. z o.o.	4	1 088	4	-	487
III Powiązania osobowe:					
Wallet Małgorzata Sweklej*	-	97	-	-	-

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązanymi w roku 2015:

	<i>Przychody netto ze sprzedaży usług</i>	<i>Zakup usług</i>	<i>Należności z tyt. dostaw i usług</i>	<i>Zobowiązania z tyt. dostaw i usług</i>
I Wspólne przedsięwzięcie wyceniane metodą praw własności:				
Lineal Sp. z o.o.	6	222	-	-
II Powiązania osobowe:				
Wallet Małgorzata Sweklej*	-	580	-	-

* Rodzaj powiązania – członkowie bliskiej rodziny członka organu zarządzającego. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego powiązanie nie występuje.

36.1. Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi

Transakcje z podmiotami powiązanymi są zawierane na warunkach rynkowych (typowe transakcje handlowe).

36.2. Pożyczka udzielona członkowi Zarządu

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem finansowym Grupa nie udzieliła pożyczek Członkom Zarządu.

36.3. Wynagrodzenie kadry kierowniczej Grupy

36.3.1 Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Zarząd	4 186	5 253
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	3 566	5 253
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0	0
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	620	0
Rada Nadzorcza	891	509
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	891	509
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0	0
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	0	0
Razem	5 077	5 762

Grupa jako kadre kierowniczą traktuje Zarządy Spółek z Grupy.

37. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wypłacone lub należne za okres zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku, dnia 31 grudnia 2015 roku w podziale na rodzaje usług:

Rodzaj usługi	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016**</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015*</i>
Obowiązkowe badanie rocznego sprawozdania finansowego oraz przegląd sprawozdania finansowego półrocznego	208	248
Wydatki bieżące związane z badaniem sprawozdania finansowego	5	14
Usługi doradztwa	0	62
Razem	213	324
w tym koszty badania i doradztwa przedstawicielstwa/spółek zagranicznych	81	109

* Dotyczy spółki PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o.

**Dotyczy spółki Ernst&Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k.

38. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Poza instrumentami pochodnymi, do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa, należą obligacje, kredyty bankowe, umowy leasingu finansowego, środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe. Głównym celem tych instrumentów finansowych jest pozyskanie środków finansowych na działalność Grupy. Grupa posiada też inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności.

Zasadą stosowaną przez Grupę obecnie i przez cały okres objęty sprawozdaniem finansowym jest nieprowadzenie obrotu instrumentami finansowymi.

Główne rodzaje ryzyka wynikającego z instrumentów finansowych Grupy obejmują ryzyko stopy procentowej, ryzyko związane z płynnością, ryzyko walutowe oraz ryzyko kredytowe. Zarząd weryfikuje i uzgadnia zasady zarządzania każdym z tych rodzajów ryzyka – zasady te zostały w skrócie omówione poniżej. Grupa monitoruje również ryzyko cen rynkowych dotyczące wszystkich posiadanych przez nią instrumentów finansowych.

38.1. Ryzyko stopy procentowej

Narażenie Grupy na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych dotyczy przede wszystkim długoterminowych zobowiązań finansowych.

W celu zabezpieczenia się przed wahaniem stóp procentowych Grupa zawarła następujące transakcje:

Data zawarcia:	15 lipca 2016
Strona transakcji:	DNB Bank Polska S.A.
Instrument zabezpieczający:	opcja CAP na stopę procentową
Wartość nominalna:	10 mln NOK
Horyzont obowiązywania zabezpieczenia:	19 kwietnia 2017
Parametry zabezpieczenia:	stopa strike 1,50% (NOK IBOR 1M)
Dodatkowe warunki:	-

W roku 2016 nie wystąpiły transakcje objęte rachunkowością zabezpieczeń.

Ryzyko stopy procentowej – wrażliwość na zmiany.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalnie możliwe zmiany stóp procentowych przy założeniu niezmienności innych czynników (w związku z zobowiązaniami o zmiennej stopie procentowej).

	Wartość narażona na ryzyko	Zwiększenie / zmniejszenie	
		+1%	-1%
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016			
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3 437	2 071	-2 071
Kredyty bankowe	647	-390	390
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	964	-581	581
Obligacje długoterminowe	664	-400	400
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2015			
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	5 658	3 429	-3 429
Kredyty bankowe	158	-95	95
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	578	-348	348
Obligacje długoterminowe	664	-400	400

Dla powyższych wyliczeń założono, że ryzyko stopy procentowej dotyczy głównie kredytów bankowych oraz zobowiązań z tytułu leasingu. Do wyliczenia wartości narażonej na ryzyko przyjęto, że WIBOR 1 m na dzień 31 grudnia 2016 roku 1,66% (na dzień 31 grudnia 2015 roku: 1,66%).

38.2. Ryzyko walutowe

Grupa narażona jest na ryzyko walutowe z tytułu zawieranych transakcji. Ryzyko takie powstaje w wyniku dokonywania przez jednostkę operacyjną sprzedaży lub zakupów w walutach innych niż jej waluta wyceny. W roku 2016 przychody denominowane w euro wyniosły w przeliczeniu na walutę sprawozdania 1 tysiąc złotych co stanowi nieco ponad 0% obrotu (w roku 2015 22 tysiące złotych co stanowiło nieco ponad 0% obrotu).

Grupa osiąga przychody z tytułu realizacji kontraktów w Norwegii w koronach norweskich (NOK). Ze względu na fakt, że koszty są ponoszone również w koronach norweskich Spółka ocenia ryzyko walutowe jako niematerialne.

Grupa stara się negocjować warunki zabezpieczających instrumentów pochodnych w taki sposób, by odpowiadały one warunkom zabezpieczanej pozycji i zapewniały dzięki temu maksymalną skuteczność zabezpieczenia. Poza tym Grupa podejmuje działania mające na celu minimalizowanie ryzyka walutowego poprzez podpisywanie umów z podwykonawcami, wyrażonych w walucie kontraktowej.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa ze względu na znikomy udział sprzedaży i zakupów w walucie obcej nie zabezpieczyła transakcji sprzedaży denominowanych w walutach obcych.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalnie możliwe wahania kursu euro przy założeniu niezmienności innych czynników.

	wartość bilansowa w EUR	wartość bilansowa w PLN po kursie wyceny bilansowej	wpływ na wynik finansowy brutto	
			wzrost 4%	spadek 4%
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016				
Środki pieniężne	0	0	0	0
Należności	32	142	6	-6
Zobowiązania	914	4 044	-162	162
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2015				
Środki pieniężne	2	9	0	0
Należności	39	166	7	-7
Zobowiązania	1 282	5 463	-219	219

38.3. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe Grupy związane jest głównie z należnościami z tytułu dostaw i usług. Grupa zawiera transakcje przede wszystkim z jednostkami sektora publicznego – kontrahenci o wysokiej wiarygodności i weryfikowalnej zdolności kredytowej. Podstawowym odbiorcą usług są PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., a także jednostki samorządów terytorialnych. Dlatego też narażenie Grupy na ryzyko nieściągalnych należności jest nieznaczne. Służby finansowe monitorują na bieżąco stan należności ograniczając ryzyko nieściągalności.

Grupa współpracuje z instytucjami finansowymi o wysokiej wiarygodności. Wolne środki pieniężne Grupa lokuje w kilku bankach ograniczając tym samym ryzyko dotyczące środków płynnych. Informacje o jakości kredytowej banków Grupa czerpie z niezależnej agencji ratingowej.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku blisko 44% środków pieniężnych utrzymywana jest na rachunkach jednego z banków (na 31 grudnia 2015 około 55%).

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe jest równa wartości bilansowej następujących instrumentów finansowych:

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe (wartość księgowa)	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Środki pieniężne	207 105	340 831
Należności brutto	284 398	165 138

38.4. Ryzyko koncentracji

Grupa realizuje kontrakty głównie dla jednostek sektora publicznego. Około 87% przychodów ze sprzedaży usług zrealizowanych w 2016 roku (również 86% w roku 2015) pochodziło z tytułu prac realizowanych na rzecz PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Pozostała część sprzedaży dotyczyła robót wykonywanych na rzecz innych jednostek samorządowych. Tak duża koncentracja sprzedaży na rzecz jednego podmiotu powoduje ryzyko wystąpienia zatorów płatniczych w odniesieniu do kontraktów, które PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. finansuje ze środków własnych.

38.5. Ryzyko związane z płynnością

Grupa monitoruje ryzyko braku funduszy poprzez okresowe planowanie płynności. Grupa uwzględnia terminy wymagalności/ zapadalności zarówno inwestycji jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Celem Grupy jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe, obligacje, umowy leasingu finansowego.

Tabela poniżej przedstawia zobowiązania finansowe Grupy na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku wg daty zapadalności na podstawie umownych niezdyktowanych płatności.

31 grudnia 2016	Na żądanie	Poniżej 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Oprocentowane kredyty i pożyczki	0	0	38 984	0	0	38 984
Zobowiązania z tytułu leasingu	0	3 343	9 372	34 681	18 325	65 721
Długoterminowe zobowiązania z tytułu kwot zatrzymanych	0	0	0	4 501	1 907	6 408
Obligacje długoterminowe	0	0	0	40 000	0	40 000
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	0	212 937	19 311	379	0	232 627
Zobowiązania z tytułu zakupu środków trwałych	0	3 923	0	0	0	3 923
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	0	5 654	0	0	0	5 654
Zobowiązania z tytułu	0	784	0	0	0	784

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach złotych)

ubezpieczeń						
Usługi nefakturowane	0	15 390	0	0	0	15 390
Inne zobowiązania	0	129	0	0	0	129
Instrumenty pochodne	0	0	0	0	0	0
	<u>0</u>	<u>242 160</u>	<u>67 667</u>	<u>79 561</u>	<u>20 232</u>	<u>409 620</u>

<i>31 grudnia 2015</i>	<i>Na żądanie</i>	<i>Poniżej 3 miesiący</i>	<i>Od 3 do 12 miesiący</i>	<i>Od 1 roku do 5 lat</i>	<i>Powyżej 5 lat</i>	<i>Razem</i>
Oprocentowane kredyty i pożyczki	0	0	9 547	0	0	9 547
Zobowiązania z tytułu leasingu	0	2 493	7 122	24 889	2 826	37 330
Długoterminowe zobowiązania z tytułu kwot zatrzymanych	0	0	0	7 135	3 106	10 241
Obligacje długoterminowe	0	0	0	40 000	0	40 000
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	0	154 660	17 326	123	0	172 109
Zobowiązania finansowe inne	0	2 173	0	0	0	2 173
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	0	4 580	0	0	0	4 580
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń	0	2 869	0	0	0	2 869
Usługi nefakturowane	0	11 857	0	0	0	11 857
Inne zobowiązania	0	117	0	0	0	117
Instrumenty pochodne	0	0	0	0	0	0
	<u>0</u>	<u>178 749</u>	<u>33 995</u>	<u>72 147</u>	<u>5 932</u>	<u>290 823</u>

39. Instrumenty finansowe

39.1. Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych

Według oceny jednostki dominującej wartość godziwa środków pieniężnych, krótkoterminowych lokat, należności z tytułu dostaw i usług, kredytów w rachunku bieżącym oraz pozostałych zobowiązań krótkoterminowych nie odbiega od wartości bilansowych głównie ze względu na krótki termin zapadalności.

39.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016

	<i>Kategoria zgodnie z MSR 39</i>	<i>Przychody / (koszty) z tytułu odsetek i prowinzji</i>	<i>Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych</i>	<i>Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących</i>	<i>Dyskonto</i>	<i>Razem</i>
Aktywa finansowe		2 804	707	0	0	3 511
Aktywa finansowe	UdtW	0	394	0	0	394
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	519	313	0	0	832
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	PiN	2 285	0	0	0	2 285
Zobowiązania finansowe		-5 605	-389	0	144	-5 850
Kredyt w rachunku bieżącym		-1 638	0	0	0	-1 638
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFwgZK	-3 967	-389	0	144	-4 212
Razem		-2 801	318	0	144	-2 339

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2015

	<i>Kategoria zgodnie z MSR 39</i>	<i>Przychody / (koszty) z tytułu odsetek i prowinzji</i>	<i>Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych</i>	<i>Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących</i>	<i>Dyskonto</i>	<i>Razem</i>
Aktywa finansowe		1 892	90	-48	0	1 934
Aktywa finansowe	UdtW	0	0	0	0	0
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	0	-28	-48	0	-76
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	WwWGpWF	1 892	118	0	0	2 010
Zobowiązania finansowe		-4 657	-542	0	42	-5 067
Kredyt w rachunku bieżącym		-1 073	0	0	0	-1 073
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFWgZK	-3 584	-542	0	42	-4 084
Razem		-2 765	-452	-48	42	-3 133

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

39.3. Ryzyko stopy procentowej

W poniższej tabeli przedstawiona została wartość bilansowa instrumentów finansowych Grupy narażonych na ryzyko stopy procentowej, w podziale na poszczególne kategorie wiekowe.

31 grudnia 2016 - Oprocentowanie zmienne

	1 rok	1–2 lat	2–3 lat	3–4 lat	4–5 lat	>5 lat	Ogółem
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	207 105	0	0	0	0	0	207 105
Obligacje długoterminowe	0	-40 000	0	0	0	0	-40 000
Kredyty w rachunku bieżącym	-3 194	0	0	0	0	0	-3 194
Kredyty w rachunku kredytowym	-18 666	0	0	0	0	0	-18 666
Pożyczki	-17 124	0	0	0	0	0	-17 124
Leasing	-10 833	-9 916	-8 560	-6 484	-5 306	-16 952	-58 051
Razem	157 288	-49 916	-8 560	-6 484	-5 306	-16 952	70 070

31 grudnia 2015- Oprocentowanie zmienne

	1 rok	1–2 lat	2–3 lat	3–4 lat	4–5 lat	>5 lat	Ogółem
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	342 859	0	0	0	0	0	342 859
Obligacje długoterminowe	0	0	-40 000	0	0	0	-40 000
Kredyty w rachunku bieżącym	-1 749	0	0	0	0	0	-1 749
Kredyty w rachunku kredytowym	-7 675	0	0	0	0	0	-7 675
Pożyczki	-123	0	0	0	0	0	-123
Leasing	-8 639	-7 922	-6 781	-5 408	-3 335	-2 744	-34 829
Razem	324 673	-7 922	-46 781	-5 408	-3 335	-2 744	258 483

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności/wymagalności tych instrumentów. Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku Grupa nie posiadała instrumentów finansowych o oprocentowaniu stałym (z wyjątkiem pożyczki od Spółki Dimark S.A.). Pozostałe instrumenty finansowe Grupy, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach, nie są oprocentowane i w związku z tym nie są narażone na ryzyko związane z wahaniami stóp procentowych.

40. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem jest zapewnienie Grupie zdolności do kontynuowania działalności i realizowania przyjętej strategii z uwzględnieniem minimalizacji kosztu kapitału i maksymalizacji zwrotu dla akcjonariuszy. Zarządzanie kapitałem ma na celu również utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Grupa dostosowuje strukturę finansową do swoich zamierzeń inwestycyjnych oraz uwzględnia warunki rynkowe. Strategia Grupy przewiduje stopniową zamianę długu krótkoterminowego na finansowanie długoterminowe oraz, że nowo pozyskiwane finansowanie kredytami będzie celowe dla potrzeb realizacji konkretnych umów o roboty budowlane i inwestycji. W celu zmniejszenia ryzyka uzależnienia możliwości finansowania od polityki kredytowej Banków oraz zmiany struktury finansowania Zarząd jednostki dominującej podjął decyzję o emisji trzyletnich obligacji.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

Grupa bada na bieżąco wskaźniki zadłużenia. Strategia Grupy polega na spełnieniu kowenantów finansowych obowiązujących w umowach kredytowych i obligacji, w tym na osiągnięciu poziomu wskaźnika pokrycia majątku kapitałem własnym nie niższego niż 20% aktywów. Wskaźnik kapitalizacji rozumiany jako kapitał własny/aktywa ogółem wyniósł w 2016 roku 32% (w 2015 roku 33%). Zgodnie z obowiązującymi umowami z DnB Bank Polska S.A., Bankiem Handlowym w Warszawie S.A. oraz mBank S.A. Grupa Kapitałowa Torpol S.A. zobowiązała się osiągać wskaźnik rentowności brutto w wysokości co najmniej 2%. W 2016 roku osiągnięto wskaźnik rentowności brutto na poziomie 1,9%. Jednostka dominująca zwróciła się do ww. banków z wnioskiem o odstąpienie od zapisów umowy w wyżej opisanym zakresie. Do dnia publikacji sprawozdania, zgoda została udzielona przez DnB Bank Polska S.A. Jednostka dominująca oczekuje na zgody od pozostałych banków. Spółka Torpol S.A. nie przewiduje otrzymania odmowy od tych banków.

Wskaźniki zadłużenia na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku przedstawiały się następująco:

	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
Pozostałe zobowiązania finansowe (długo i krótkoterminowe)	87 767	80 340
Obligacje długoterminowe	40 000	40 000
Oprocentowane kredyty i pożyczki	38 984	9 547
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	232 627	172 109
Rozliczenie kontraktów budowlanych	30 513	97 119
Pozostałe zobowiązania niefinansowe (długo i krótkoterminowe)	8 608	18 192
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty*	-207 105	-342 859
Zadłużenie netto	231 394	74 448
Kapitał własny	218 924	223 562
Kapitał i zadłużenie netto	450 318	298 010
Wskaźnik dźwigni	0,51	0,25

* W nocie 29 zaprezentowano jaka część z powyższych środków pieniężnych przeznaczona jest wyłącznie na realizację danych kontraktów budowlanych

Zarząd uważa obecny poziom zadłużenia za bezpieczny i nie widzi zagrożeń dla jego terminowej obsługi.

41. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Grupie w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku kształtowało się następująco:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Zarząd Grupy	7	6
Administracja	92,08	86,92
Dział sprzedaży	0	0
Pion produkcji	531,01	521,25
Pozostali	0	0
Razem	630,09	614,17

42. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym

Po dniu 31 grudnia 2016 roku miały miejsce następujące zdarzenia mogące mieć istotny wpływ na sytuację jednostki dominującej a pozostające bez wpływu na sprawozdanie za okres zakończony 31 grudnia 2016 roku:

<i>Data</i>	<i>Instytucja</i>	<i>Rodzaj dokumentu</i>	<i>Wartość zdarzenia w tysiącach</i>	<i>Opis</i>	<i>Nr raportu bieżącego</i>
23 stycznia 2017	PKP PLK S.A.	Oferta na wykonanie robót budowlanych na odcinku Leszno - Czempień w ramach zadania „Przebudowa układów torowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą na linii kolejowej E 59, odcinek Leszno - Czempień”	395 000 PLN netto	Powzięcie informacji o złożeniu najkorzystniejszej oferty.	1/2017
11 marca 2017				Powzięcie informacji o wyborze oferty złożonej przez jednostkę dominującą w postępowaniu przetargowym.	8/2017
27 stycznia 2017	PKP PLK S.A.	Oferta na wykonanie robót budowlanych, których przedmiotem jest „Rewitalizacja linii kolejowej nr 210 na odcinku Szczecinek – Runowo Pomorskie”.	121 000 PLN netto	Powzięcie informacji o złożeniu najkorzystniejszej oferty.	3/2017
03 lutego 2017	Sąd Okręgowy w Łodzi	Powzięcie informacji o nieprawomocnym wyrok z dnia 02 lutego 2017 roku.	19,3 mln PLN plus odsetki (od Konsorcjum) 0,2 mln PLN (na rzecz Konsorcjum)	W nawiązaniu do raportu bieżącego nr 43/2016 z dnia 17 listopada 2016 roku dot. Sporu pomiędzy Torpol S.A. (działającym jako lider Konsorcjum w skład, którego wchodzi Torpol S.A., Astaldi S.p.A., PUT Intercon Sp. z o.o. i PBDiM Sp. z o.o.) a byłymi kontrahentami Systra S.A. oraz Systra – Sotecni S.p.A. sąd zasądził od Konsorcjum solidarnie kwoty 19,3 mln złotych wraz z ustawowymi odsetkami z tytułu realizacji umowy w ramach przedsięwzięcia inwestycyjnego „Nowa Łódź Fabryczna”. Jednocześnie sąd zasądził na rzecz Konsorcjum kwotę 0,2 mln złotych tytułem kar umownych. Negatywne dla Konsorcjum rozstrzygnięcie sporu nie ma wpływu na wyniki finansowe oraz sytuację finansową Spółki z Grupy.	4/2017
09 lutego 2017	PKP PLK S.A.	Oferta na wykonanie robót budowlanych w ramach projektu „Prace na linii kolejowej E20 na	837 900 PLN netto	Powzięcie informacji o wyborze oferty złożonej przez jednostkę dominującą w postępowaniu przetargowym.	5/2017

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączane na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

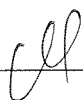
GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach złotych)

		odcinku Warszawa – Poznań – pozostałe roboty, odcinek Sochaczew – Swarzędz”.			
23 lutego 2017	TU Ergo – Hestia S.A.	Aneks do Umowy o współpracy w zakresie udzielenia gwarancji ubezpieczeniowych w ramach przyznanego limitu gwarancyjnego.		Zwiększenie wartości łącznej sumy gwarancyjnej z tytułu wszystkich gwarancji wystawionych w ramach Umowy z kwoty 240 mln złotych do 290 mln złotych.	6/2017
02 marca 2017	Euler Hermes Norge	Zawarcie Umowy wraz ze spółką zależną Torpol Norge AS z towarzystwem ubezpieczeniowym Euler Hermes Norge w zakresie udzielania gwarancji kontraktowych na rynku norweskim.		Przyznany limit w wysokości 2 mln euro (lub równowartości 18 mln koron norweskich).	7/2017

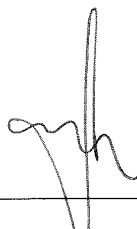
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

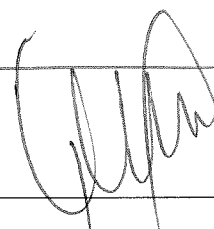
Grzegorz Grabowski
Prezes Zarządu

Krzysztof Miler
Wiceprezes Zarządu

Michał Ulatowski
Wiceprezes Zarządu

Tomasz Krupiński
Wiceprezes Zarządu

Marta Izdebska
Dyrektor Biura Rachunkowości

Poznań, dnia 22 marca 2017 roku